

კლიტონ ეშელმანი
ჰადესი მანგანუმით

Clayton Eshleman
Hades in Manganese
Poems

Translation from English, conversation and
afterword with the author by
Irakli Qolbaia

გამომცემელი: დათო ბარბაქაძე

წიგნი გამოიცა მთარგმნელის ხარჯით

გამოცემა განკუთვნილი არ არის
პოეზიის ბიზნესში დასაქმებულ მოკალმეთათვის.

პირველი გამოცემა

გამომცემლობა **უნივერსალი**
თბილისი 2019, აპრილი

ISBN

კლიტონ ეშელმანი

ჰაღესი მანგანუმით

ლექსები

ინგლისურიდან თარგმნა, ავტორთან
საუბარი და ბოლოსიტყვა დაურთო
ირაკლი ყოლბაიამ

**განლაგებები:
"ახალი უდაბურეთი"**

ჯერომ როთენბერგს

სატანჯველი, კარი, ლე პორტელი, დაკბილულ
კლდეზე გადახრილი სხეული, შლამში, წყვი-
ადში მხოხავი, რათა საკუთარ თავის ღილს მიაკ-
ვლიოს - ანდა შეხსნას იმ ბუნდოვანი გალიის ღი-
ლები, რომელშიც ადამიანი და ცხოველი ქმნიან
კოპულას - ან იქნებ ერთმანეთს განფოხვრა-
ვენ? ან, იქნებ, უკვე ქვემდებარე და შემასმენ-
ელი არიან ამ ამნიოტური მღვიმის ჰაერში, შე-
ჰყურებენ რა ერთმანეთს სიტყვის ბარიერის
გადაღმა, რომელიც ხორცია?

*

ნახატი ხელის განვდენაზეა, ჩემი ფოკუსი ჩემი
წვდომის საზღვარია. სადაც მე ვმთავრდები,
სხვა იწყება. და განა ყველა ხელოვნება, რომელ-

იც ჭეშმარიტად გვადელვებს, "სიბნელეში",
"კედელთან" არ იქმნება? ოლსონის ჩურჩული
(ლოცვა),
"(საზღვარო)
გაქრი"

*

მე ვიმიუხლები დედაჩემის თაღში, ვჭამ, ბნელ-
ეთი მიხმობს, ამიტომ განვაგრძობ, მივხობხავ
არ ვიცი საით. ჩემი მხრის განვდენაზე ხოხვის-
გან მოგვრილ შიშს აჭარბებს განცდა, რომ შეი-
ძლება სრულად გამოვხობდე ჩარჩოდან, რომ-
ლითაც დედაჩემმა მომზომა - მაგრამ გაგრძე-
ლება, საბოლოო ჯამში, ჩემს უმბილიკურ შესა-
ძლებლობაზე შემობრუნებას ნიშნავს. უკანა
გზაზე, ქვაზე ვჩხაპნი იმას, რაც შეიძლება ისე
გავიგოთ, რომ მას შემდეგ, რაც ცხოველად ყო-
ფნა შევწყვიტე, აღარ მცოდნია საკუთარ თავს
რა მოვუხერხო.

*

არტოს სიძულვილი სიღრმისადმი, მისი სიცო-
ცხლის ბოლოს. ყველა ჭეშმარიტი ქმედება,
მოთქვამდა ის, ზედაპირზე ხდება. მიღმა? არ-
აფერი. დაბლა და მაღლა? არაფერი. ამავედროუ-

ლად, ის ნატრობდა, ორგანოებისგან დაცლილი, მარადიული ყოფილიყო. ჯეიმს ჰილმანი წერს: "ყოველი ხელახლა დაბადების ფანტაზია, ფსიქოლოგიაში, შესაძლოა, სიღრმისგან თავდაცვა იყოს." თუკი ღამის მღვიმიდან ამოსვა შესაძლოა ნიშნავდეს ცოდნისადმი სიღიავეს, - რომ მღვიმე არასდროს დაგვიტოვებია -, მაშინ ხელახლა დაბადება სიღრმის ანტაგონიზმად აღარ გვევლინება.

*

ქვესკნელის აგება ზემო პალეოლითურ მღვიმეებში დაიწყო. ამ "მშენებარე ადგილის" სახელებებისთვის მე უფრო გვიანდელ ბერძნულ სიტყვას, "ჰადესს", ვიყენებ. სწორედ აქ ჩნდება ფსიქეს პირველი, ჩვენთვის ცნობილი, გამოვლინება. მღვიმეში ყოფნა ნიშნავს, იმყოფებოდე ცხოველის შიგნით - საშვილოსნოში -, მაგრამ მასში ხატვა სხვა სახის დაბადების ძიებას ნიშნავს; ადამიანურისგან გამოყოფილი ცხოველურის კრიზისთან მორგება - ესე იგი, პირვანდელი დაცემა. იმყოფებოდე შიგნით, დამალული, იმყოფებოდე ჰადესში - სადაც ადამიანი ცხოველში იმალება.

*

ნახევრადცნობიერი ჭვრეტა აკლდამის კარებთან. ხეტიალი სახე-ხატების მრუდე ფანჯრებში. ცოდნა იმისა, რომ მათი ყურება, საუკეთესო შემთხვევაში, სიზმარში ჩახედვაა მხოლოდ, რათა მღვიმის კედლის ფოსოს შევხვით, რომელშიც ცხოველნოდებული ჭავლი მიედინება. მისი უდრეკი დრუნჩი სინესტიტ აკურთხებს ჩემს მომაკვდინებელ ხელისგულს.

*

ვინაიდან დაფარული უძიროა, მთლიანობა მეტად უხილავია, ვიდრე - ხილული. მოთხოვნა მთლიანობისა, რომელშიც სიცოცხლე მთლიანად ხილულია, არის ანტი-სიზმარი, მღვიმე-დაკარგული ჰადესი, სატანა, რომელიც მხოლოდ დედამინაზე ცდილობს თავისი სამეფოს - ან სიკვდილის ბანაკის - დამკვიდრებას.

*

როცა ქრებიან სახეობები, ზემო პალეოლითური მეტ სიმკვეთრეს იძენს. როცა ქრებიან ცოცხალი ცხოველები, პირვანდელი მოხაზულობები იძენენ ღირებულებას, არა როგორც დღის სამყაროს ანარეკლები, არამედ - ფსიქეს

პირველქმნილი ნიშნები, ქვესკნელის ჩამოყალიბება, ჟამი, როდესაც ჰადესი ცხოველი იყო. "ახალი უდაბურეთი," ამრიგად, ცხოველური სიცოცხლის გასვლისა და, ჩვენს დროში, ამ პირვანდელი მოხაზულობების დაბრუნებისგან ქმნილი სპექტრული სივრცეა. ჩვენი ტრაგედია ისაა, რომ უფრო და უფრო შორეულ სიღრმეში ვეძებთ ერთიანი არარასობრივი ხის ტანს, რომელშიც ცხოველური არ ემიჯნება ადამიანურს, მაშინ, როდესაც ვანადგურებთ კორდს, რომელზეც დღესდღეობით ვდგავართ.

იორუნომადოს ნიბნი

მაგიდაზე ყავა, მე მარტო

- ნელა, დარწმუნებით, გადადიან
ნამცხვრის ქერქზე,
გზად კოცნას ციციქნიან,
კოი.

ძმებო,
ჩვენი ჩანაწერი არაფერს
ცვლის

*... tu luego, has nacido, eso
tambien se ve de lejos, infeliz y callate,
y suportas la calle que te dio la suerte ...*

- ინტერვალი.
ყოველი წამი, საშიშად, სრულებით,
სხვადასხვა ადამიანია.

*

დაუფერებელია იორუნომადოს ყავახანის ძა-
ლა. პირველად რომ მოვედი, მკრთალი მზის
სხივი გაჰყვა განიერ, შიდა ეზოზე გამავალ დე-
რეფანს, ეზოში ციციქნა ფარანი ნაზი სინითლით

ელვარებდა, ცხაურიდან. ბნელ ჰინოკისთან - ფარები - ქარვისფერ ნათურასთან ავიღე მაღალზურგიანი მენამული სკამი. შანსონი იყო ჩართული. შორს, შიდა ეზოსთან ახლოს დედა და შვილი დამსხდარიყვნენ. ჩემს სიტყვას მტკივნეული ოქროს შვება ახლდა, არგამოთქმული; იდღვიბებოდა ჩემში, ორთქლდებოდა. დღეები, როდესაც ყველა სქემა ვცადე: ციკლი, მდუმარება და ღმერთი. აღმოვაჩინე, თურმე დუმილი მუსიკის ბოლოს ებმის მხოლოდ. გავაცნობიერე, ერთმა უნდა შეხედოს მეორეს. თუნდაც კლდე იყოს, მეორე ბაღია. დაუჯერებელია გრაგნილი, მოჭრილი და ოთხი ხელით დაჭერილი; მაგიდაზე წერილი ბაშოსგან, Le Pont Mira-beau. მე მწამდა ჩიხის, ღირსების, და აღტაცების. იორუნომადოს ყავახანამ შეადგინა კაცის ენა.

*

და ბნელ გუბურაში დაბლა
თხელი ალისფერი კოი
უძრავი
სიყვარული
ღვივის და იხარჯება ჩემში

*

როგორც ალი ხორცმესხმული, ხმები
ისვრიან ხავსიან ქვებზე. დანიე ფეხი:
ევროპა ციმციმებს სინათლედ, პარიზი
სიცხემხურვალედ ირხევა.
მაგრამ ეს აგურის კედელი. ეს ნედლი თიხა
არ აქვს მნიშვნელობა როგორ მსურს
გავხეტილდე, ვიყო მენამული ალამი
გაშლილი ჩალამებულ სპირალურ ცაში -
ეს ინდიანას სისხლით მოთხვრილი კედლის
ხელი...
ო სიყვარულის განზომილება, რომელიც
ნარმომედგინა ო
ნაშენი რომელშიც, თუმცა შიშის ზარი
დიოდა, ენერგია არ იკარგებოდა...

ალი გახლეჩილი, ბობოქარ ცეცხლში
ამღვრეული ხმები, ზღვა
- არა. ამ რკინის
სკამიდან: კოის გუბურა. ვარდისფერი მამალოს
ოქრო; გაპუტული ქათმის სივარდისფრე
ჩირქისფრად ყვითელი თავით; და ის -
სიზმარი, გაბოლილი იისფერი
მთვარე რომ აძლევს სხვამხრივ შუალამეს...
ოთხი ზოა -

ახალი ცხოვრება. ზედაპირზე ტივტივებს
მუნგი
რომელიც მან ჩაიდო პირში

სრულყოფილი
შორეული,
გონგი

ჩემი ენა სავსეა ტალახით და მძღნერით.

ნუთუ მეტისმეტად დიდი ნახტომია იმის
ნარმოდგენა
ამ წყლებიდან ბრინჯი შეიძლება
ნარმოიქმნას,

ყვითელი,
კობრი, მწვანე კობრი?

- იქით, ჯერაც
კოჟრებიანი ლოტოსის ქვეშ, ის
თეთრმისხმული წითელი მუცლით,
ფეხმძიმე, ვინაა ეს ქალი?

*

რა მოთხროვნაა. მე
ბრმა ვარ როგორც ღამურა-
ღმერთი. არაფერი შემეძლია.

მას სისხლი სდის
და ჩემი აბრეშუმის ქია ნახევარმთვარეს ჭამს
თუთის ფოთოლში

მას სისხლი სდის
და ახლა მესმის მისი უკმარისობა

სიტყვა არ კმარა
არც მწუხარება.
ჩავუყევი საავადმყოფოს კიბეებს -

რა არ დაბადებულა არასდროს?

*

შიჩიჯოს ხიდზე შევჩერდი,

დღე ნისლიანი,
მშვენიერი, შემზარავი... კამოგავა ჭკნება,
შრება სამუდამოდ,
მიიკლაკნება კიოტოს სამხრეთის
ქობმახებით...

დაბლა, ნაგვიან ტალახში,
კაცი დანას უყრის თუნუქის ქილებს და
კანალიზაციის წყალს,

თავისი ჩამოძონდილი ხაკისფერი შინელითა
და ჯარის წვივსახვევით
უსინათლო ადგილას ამოვყავი თავი

(ის წამოიმართა
ქვის ჯებირზე გადმოგდებულ ბანრის კიბეზე
მხარზე გადაკიდული ჯუთის მოფლაშული
ტომრით

ხეივანში გაუჩინარდა
შინ? სახეებისკენ?

რას

გამოვხატავ როდესაც ვნერ?
დანებს? თუ მზის სხივს?

და ყველაფერი

რაც ცოცხლობს წმინდაა გამიელვა გონებაში

გზად შინისაკენ,
შევჩერდი სანჯუსანგენდოს ნარინჯისფერი
კარიბჭეების ქვეშ, შიგ
მწვეთავი ლავგარდნის ქვეშ, მყუდრო,
შეგნიშნე მავთულხლართის წნული
მარყუჟად გადავლებული სარებზე
რომლებშიც შევაბიჯე

და მერე მივხვიდი)

შენთვის მოვკლავდი

დუნდა

მოქუფრული, ცა, ლანჩის მერე, გარბოდა. უფერო ჩაბნელებული სიცარიელე. სამეზობლოში სრული სიჩუმე. სიარულისას, სინათლე მსდევდა თავსუკან. იფანტებოდა თვალის კუთხეებში, ცივად ბუნდოვანდებოდა. უნდა მოვიცვალო ჩემს სახეზე მეტი. თითქოს ეს ყავისფერი სახლები, ეს დამდგარი ხეივნის წყალი, ერთადერთი სინამდვილე იყოს. უნდა შევცვალო ჩემი მოხაზულობის კონტურზე მეტი.

ისე უნდა იყოს, რომ უმცირესი ხავსის იარაწვიმით დასერილ ლობეზე სიამეს ინვევდეს. და მოხუცი კაცი, ჩაცმული თავის კიბის საფეხურებზე, ჩვარს რომ წურავს, ინვევდეს ქებას. და როდესაც კაცი ილიმის ჩემს გონებაში, ბავშვებით უნდა გაივსოს ხეობა, თეთრმა ღრუბლებმა ზეგადაიარონ კაშკაშა ლურჯი სამოთხეები ცურუგინომიას თავზე.

როცა მდებრობითი პრინციპი იმარჯვებს, თქმულა, ეს სინათლის დაბნელებაა. აგრეთვე,

არ თქმულა, ესაა ნერტილი, როდესაც, შიჯიროს
ხიდის გადმოკვეთისას, ჯებირის ქვიდან მეცა
ოდნავ თევზის, ტკბილი, შარდის სუნი: ვაიეხ-
ოს სურნელი -

რომლისგანაც ვისწავლე: რასაც კი ვგრძნობ,
ყველაფერი ადამიანურია, უარეს შემთხვევა-
ში ადამიანისებრი. და - ის რაც შეიძლება დაბ-
ნელდეს, არაა უსინათლო. გულწასულობა სიცა-
რიელის ზურგს მიუყვება, მრავალთახიანი
მზის ჯოგს აძოვებს.

მე შევედი იორუნომადოში,
დავჯექი, ვთარგმნიდი,
ლამისფანჯარა.

ყავამ ჩაისუნთქა
ციცქნა
ღრმული -

როგორც პეპელა, შავი, თვლებით შემკული,
ეშვება
გვიან ზაფხულობით, გაქვავებულ ნეხვის
ხვეულზე,
ასევე მეც, ნათელი ავუშვი მის ხერხემალზე

გვერდები მიჰქონდა ეზოდან შემოსულ
ნიაგს

ერთიმეორეს გადავეჭდეთ. მე მას კბილები
ჩავასე

ყელში, მუშტი შევკარი, მისი ეშვები
ყვერებში შემესო, გადაჭდობილნი
მომაკვდინებელი ტკივილის სპაზმებში,
ვტრიალებდით, მე
მის სუნთქვას დახარბებული, რომ მეთარგმნა
ჩემი ყვირილი მის ოქროდ, ღმუილით, ის
მგლეჯდა საკვებად

გადაჭდობილი, ერთმა თვემ განვლო, და
რამდენადაც ის მჭლე ხორცს იღებდა
მე მით მეტად ვდუნდებოდი, ვილეოდი, და
ენერგიის გასამმაგებით
ვიღებდი სისხლს, ეს არ იყო რასაც ვეძებდი,
კუნთები

კუმშვით ფართოვდებოდნენ, ის მოკვროდა
ჩემს აგებულებას, აქცევდა
ნივთიერებას, მკვდარი მატერია
ჩემი იოგებით იკვებებოდა, და დავინახე
ღრმად, მის შიგნით, ორმო, მონყვევით
ვისკუპე შიგ, ვიქეცი დანად

და ჩავეშვი, მინიდან
ცვიად ამოვერჭვე.
საძაგელმა სუსხმა გაიელვა -

კიდევ ერთი თვე, ცბიერებით,
მან ქვად იქცია თავი

მეტად ვდუნდებოდი, ჩემივე კბილებს
ვილესავდი, ვილვიძებდი,
მომდევნო თვე, მთელი სეზონი.
დავხეტილობდი,
კენჭებიანი ნარევი, ქვით ხელში.

ვხედავდი, რომ ჩიხი დავბადე, მაგრამ
იაპონია

საშველი არ იყო - სანამ *სეპუკუს*
ფეოდალურ რიტუალში გზა არ ვიხილე.

კენჭებზე ჩავიმუხლე ქვისებრ.
რის შემდეგაც ვაიხოს სპექტრი აღიმართა
ჩემს წინაშე: მღვდლის შავებში, პირქუშად
როკაზე,

წესისამებრ მოიყარა მუხლი. თავისი მარათი
ხარის თვალი დამახატა ნანლავეზე;

მონყალეზა არ მოილო; მე გავჭერი.

მამის თვალეზი დედის მილეზი
ცურავდენენ ჩემი სისტემის მჟავებს. როგორც
უმ თინუსს
ჭრიან მრუდე გასროლებით ფეხის

მოუცვლელად ავხსენი იორუნომადო
ჩემი საკუთარი საფლავის რთული
ნაქვაბულარიდან.
ვაიეხომ შეასრულა პირობა:

ერთი წლის მანძილზე არავინ ყოფილა
საკუთარი თავის გარდა

სალამი ყველაფერს რაც ოდესმე განმიცდია...

რადგან ეს იყო წამი როდესაც კალამმა
გამოხრახნა და ახსნა
სასიცოცხლოდ საკმარისად ძლიერი ეგო

*

ამოძრავებულმა მსახურებმა
ჩამორეცხეს და მოფოცხეს კენჭები.
გალრმავებული ჩრდილები - ისინი

იკვეთებიან, განიკვეთებიან, კვლავ
იკვეთებიან,
მოქანავე მხრჩოლავი ნაკვერჩხლები,
ლაქლაქებენ.
ერთმა, ჭალარამ, ძირიდან აიღო მოლივლივე
ჩონმაგე,
დაიკრიჭა, და სათლში ჩააგდო.
მოშორებით, ამ უცნაური ადგილის შიგნიდან,
ჩუმი ქვითინი გაისმა.
თუმცა ერთნი იყვნენ ის ვინც გაჭრა და ის,
ვინც ბრალს სდებდა,
ქვითინი მეტისმეტად ალალი იყო - ბატონისა
ვერ იქნებოდა.
პოემის გულში აღარ იყო
ყოყმანი ძალაუფლების წინაშე.
პლატფორმას, რომელზეც მასალა მოიჭრა და
ჩამოყალიბდა,
სწორედ ამ პლატფორმას უჭირავს მეორის
სიცოცხლე.

"დამეხმარები?"

მივტრიალდი და დავწერე:
მე მივსეირნობ და ბარბარას ხელი მიჭირავს
ხელში, მდელო

საუკუნეებზე ნელი ჩვენგან შეუმჩნეველი

მაგრამ ვაიეხომ დაიჟინა: ". LA MANO, HE
DICHO."

შენ მაღლა-მაღლა მიიქაჩებოდი იძირებოდი
შენს იდაყვებს შორის, დაჭიმული,
და ამოტრიალებული თვალები
იყვნენ მუცელმოშლილი ქალი.

ფეხზე მდგარმა, ხელი გავიწვდინე
შენი ზურგის კამაროვანი კედლისკენ
და მოვდუნდი შენს ქვეშ
ლამის ჭურჭელი.
შენი ზურგის ნესტიანი სითბო რომ მივატოვე
დავჯექი, შენი დამსხვრეული ოცნებები
ან განუცალკევებადი ჩემებისგან.

*

შემოსული ჩემში მერე პურის ნამცეცში პირში
რომ ჩაიდო, ნაზად გამავალი ჩემი სახის მიღმა
ვაიეხოს წერტილი, მისი ადამიანური სახის
თხრილი და დიდება, ჩემს ტუჩებში მისებმა,
შაბმშრალად, გაიარეს, და მათთან ერთად ჩემ-
მა სიკვდილის სურვილმა. მყარადნასკვული ში-

გნეულობა მოეშვა, გასცა, ხელისგული გაშალა პურისთვის და მოპეშვა, ყვავილი, გადამჭყნარი, იშლებიხურებოდა, მუქი წითელი ყვავილი ძრული სამოთხის უღლეელი ძალით, ზმნა ტეხილად მორბენალი, თავდაპირველად შეშლილი, მერე ნაზი, მფეთქავი, როდესაც სუტრა ამოძრავდა, ბნელი მონოტონი ჰორიზონტალურად მოძრავი დაბინდულ ბასზე, მარცვალზე მარცვალი შერწყმული, როდესაც შერწყმა-რთული ამოძრავდა თან მარტივი მიჰყვა მისგან ორ ნაბიჯში - ვიგრძენი როგორ დაეშვა სტროფი, და მარჯვნიდან კვლავ ჩემში როგორ შეედინა ცეცხლის გავლით შენსკენ რომ მოქროდა მარცხნიდან, მინდვრიდან მინდვრამდე, ირეოდა, მნიფდებოდა, დინება ჩაიმუხლა და ლოცვა თქვა ჩემს სუნთქვაში, გაცურდა ჩემი სკამისა და მიკვრის გავლით, თან აკოცა ჩემს გულს ფრთაზე, რომელიც განიწმინდა, დაიხვა, გაიშალა.

[მთარგმნელის კომენტარი: "იორუნომადოს ნიგნი" 1964 წელს დაინერა, როდესაც პოეტი კიოტოში ცხოვრობდა. იმხანად, საკუთარი პოეტური შეგირდობის სახით, ის ყოველდღიურად მიდიოდა იორუნომადოს (იაპონურად: "ლამის ფანჯარა") ყავახანაში და იქ პერუელი პოეტის, სეზარ ვაიხ-

ოს ლექსების თარგმანებზე მუშაობდა. ორ პოეტს შორის ამ ჭიდილს აღწერს ეს ლექსიც, ხოლო იორუნომადო აქ პერსონალური მითოლოგიის ფიგურად იქცევა, რომელსაც ეშელმან-ვაიხოს ბრძოლა ათავისუფლებს, წარმოსახვითი ჰარაკირის გზით, ეშელმანის მზის წნულიდან, და ახალგაზრდა პოეტს საკუთარ ენას აპოვნინებს. იორუნომადო შემდგომშიც ეშელმანის "შემოქმედებით თანამგზავრად" დარჩა.]

ვინსენტ ვან გოგის პორტრეტი

მე ხელს გავაჩერებ ამ ცეცხლში
რათა მას ველაპარაკო, საკმარისად
დიდხანს დავრჩები ამ სამყაროს ცეცხლში,
რათა
მას ველაპარაკო, ჩემს თავს მოვათავსებ
ჩემივე მფარავი ქერუბიმის ხელში რათა
მას ველაპარაკო, რადგან არ ვცდილობ
მასზე ქორწინებას, არამედ მსურს მას
ველაპარაკო,
ღრმად მალაროში, კედელში
რომელსაც ვბურღავ, ჩემი სიტყვა ჩემი
ხელოვნებაა მისთვის, შემოიძლია
მოვიკაკვო, ზურგი ორად გავიკეცო, შემოიძლია
მათხოვარივით უკუგადავიხარო ქუსლით
კეფაზე
ძილში, მალაროში სანამ ისინი ფეხებში
ედებიან,
აკვდინებენ ლაპარაკობენ მისგან, მკვდარი
სპირალები
ღამით ვარსკვლავები ეკიდებიან ავბედით
ადგილებში
ისინი თავებს ადებენ ერთმანეთს, სიკვდილი
მიმყავს იქ

სადაც მათი თავები შეტყუებულან, სადაც
დედა დაკარგულა
ღმერთი რომ რეცხვით ათავისუფლებს, მასაა
რომ უნდა ველაპარაკო,
რადგან ისაა ჩემი მფარავი ქერუბიმი, ჩემი
კედელი და
ნახვრეტი მასში, ჩემი კედელი და
ნუშის ხის ტოტი, მე ჩავეჭიდები
ამ ცეცხლს 10 წლის მანძილზე, ჩემი ხელი
მასში
ბიბლიური მოძრაობა, ადღვებილი
სკამი, ადღვებილი სანთელი ადღვებულ
სკამზე,
სკამი ცის მდღვები, ჩემს ოთახში, იმაში
რაც ძვირფასია, სანთელს ვათავსებ ამ
ფსკერზე,
დედობრივი ფლობის სარდაფში, იქ ვათავსებ
რომ იგიზგიზოს
ისირინვეროს სადაც ვარსკვლავები
გამოკიდებენ
ავბედით სავარძელს, სადაც ვარსკვლავები
სირიკლანჭებიან,
სადაც მოთხოვნები იდღვებებიან, სადაც
ჩემი სახელი
ნაკელი, ჩემი სახელი ვინსენტ ნაზიარებია

გლახი, ჩემი, მისი ტრაკი აზნექილი - მაგრამ
მისი გახლენის სურვილი არის
სურვილი გახლირო ნაცნობი სამყაროს
საზღვრები!
მე ვიყავი იქ სადაც სხვები ნამყოფობას
იჩემებენ,
მე ვიყავი ზეთისხილები ნაგები იერუსალიმი
ლურჯი მთები
ჩემი სიყვარული ჩავღვარე კვლავ
მართკრუნჩხვაში, ეს მართ
კუთხა, ეს ძვლის საერო-სახლი, მე ნელა
ვინვი
რემბრანდტის სახლში რომელიც, სადაც
ცეცხლი რომელშიც მე ვარ არის
პუდრა, არის უწყვეტობა, და არის კიდევ ეს
გატეხილი
მართკუთხედი, გატეხილი სამკუთხედი,
გატეხილი
ცალი ხაზი - მე ხელს გავაჩერებ ამ ცეცხლში
დაველაპარაკები მას რამდენადაც ვიცი
სამყარო მხოლოდ თვალის მოკვრაა
ჩემი გვირაბის კედელზე, ნუშის ხის ტოტი
ბავშვისთვის,
მაგრამ ცხოვრება, თვითონ ცხოვრება!
ჩემთვის! აბზეკილი ტრაკი პრეისტორიული

შესასვლელი, კარს არ ვპასუხობ რადგან ვიცი
არტო აკაკუნებს, მინდა შევიდე იმ ტრაკში
და დავხატო, მინდა გამოვიყენო მისი
ორგანოები და დავხატო მისი
შიგნეულობა, ავიღო მისი ორგანოები და
გამოვიყენო მისი სისხლი რათა დავხატო
მისი დაბურძგლული ხვეულები, ნუშის ხის
ტოტი ბავშვისთვის,
ნუშის ხის ტოტი ჩემთვის, ვარდი, ბალის
ტუხტები, კვირისტავეები, იორდასალამები,
იაჟუჟუნები, მიხაკები, გლადიოლები,
მზესუმზირები,
გეორგინები, წითელი ყაყაჩოები, ცინერარია,
დეზურა, ასტრა,
იასამნები, ზიზილები, ფრინტები, მე მისი
მუტლიდან გამოვედი
მინდა მისი ტრაკის გავლით დავბრუნდე, ჩემი
მფარავი ქერუბიმი
საკენკს კენკავს ეზოში, ჩემისთანა ქათამი
თავს არაფრით ირთობს, მხოლოდ ის
შემიძლია
დღეში 8-9 საათი ვხატო, ჩემი შეტევა ჩემი
დაცვაა,
ფრთიანი თესლი, ჩემი საკუთარი სული
ანგელოზური, ჩემი თესლი

ჩემსავე სურვილს დევნის ო ჩემი ხალხი,
ყველა ვინც უნდა დაეხატო
შენთვის! მართლა რომ გარდავექმნა სამყარო
იასამნების,
ზიზილების, ცინერარიის, ასტრის კოსმოსად
ასტრა მე გამოვედი შენი მუტლიდან
მინდა დავბრუნდე შენი ლეროთი, რაც
მკვდარია
ჩემში ჩემი მფარავი ქერუბიმია, ამის გამოა
ასტრას რომ
ვხატავ, ასტრა მითხარი რატომ მფარველობ?
რატომ ვარ მომწყვდეული
სახვით ყუთში შენთვის და ჩემთვის? რომ შენ
ძირი ხარ
და მე ვარ გვერდი, ყოფა, ხაფანგში გაბმული,
მომწყვდეული
აზრში, და ყველა ეს გაჭირვებული გარეთ -
მაგრამ ის, ის - რატომ დავწყველე ჩემი
ცხოვრება რათა მიმეცა
ქალის სული ნუშის ხის ტოტისთვის, რატომ
ვეძიე, რატომ ვილტვოდი მასთან მელაპარაკა
მხოლოდ, მხოლოდ
ის რომ ტრაკლესია, ეს ქარიშხლის ნარჩენები
გასტალაგმიტებულიყო რკინით რომელიც
გაზაფხულზე მინიდან

ამოხეტქავს, ეს რკინა ჩემს სხეულს რომ
სჭირდება
ასტრა, ფილოქსი, ეს ბალის ტუხტი, მჭირდება
მისი ტრაკის ჭამა
და ჩემი ტანჯული, დამშეული ყბები მხოლოდ
იმას ხატავდნენ რაც ლაგუნაში იშლება.

ვაიხოს საფლავზე

ხოსე რუბია ბარსიას

სუტინის ლოდს გავცდი და სვლა განვაგრძე,
სანამ შენს წაგრძელებულ
ქვას არ მივადექი
წინწკლებიან გრანიტს, ოქროში:

*J'AI TANT NEIGE
POUR QUE TU DORMES
GEORGETTE*

და ითოვებდა, ცივ გვიანდელ ოქტომბრის
ჰაერში
ეს მოქმედება სრულდებოდა, პირველი
ციცქნა ფიფქები ეცემოდნენ იმას,
თუ რამდენად უმნიშვნელოა სიკვდილი,
რადგან არენა
მქროლვარე თოვლია ბალახზე, კაშკაშა
კრისტალები ყოველ
დანის პირზე, სველი ლლობა შენ შუბლზე,
რასაც თვალს უსწორებ, თვითმკვლელობის
მიღმა, მღელვარებაა, მოქანავე
ჭვირნიშანი იმისგან რომ ამდენი ითოვე

მასში, პური აძლიე მას
შენს მლივ ნანლავეში მაშინ როდესაც პური არ
იყო შენი პირისთვის -
იმისთვის, რომ შენ იყო მშვიდად ჟორჟეტ,
მეტად რომ აღარ ავაღელვო შენი
საკვერცხეები,
რომ ვაღიარო მხოლოდ ბავშვიობა და
ეს ტადარი ავაგო მისთვის მისი მყინვარე
აბლაბუდის კიდეზე.
რომ იყოს ვაიეხოს ლოდი მწვანე,
განკარგოს და შთააგონოს ქვიშა,
იყოს პურზე მეტად ცოცხალი,
ფარულ სატრფოდ შეხვდეს პურს, ნავიდეს
სწორ და
არასწორ ნერწყვთან, მონელებადი
თან მარადიული, დინება მდინარე რომ სრესს
და თან ვერ აკავებს,
დაშვებული ჭვირნიშანი შენს ანგელოზურ
სურვილში ის იყოს
მშვიდად! ვგრძნობდეთ ჩვენს უპიჯაკო
მეზობელს, გვესმოდეს როგორ იღვრება
ჩვენს გვერდით სასტუმრო ოთახში,
ვგრძნობდეთ როგორ ყიდულობს
ტანსაცმელს
და ამ შეგრძნებაში გარდავემნიდეთ

დღის პრეისტორიულ სივრცეს მასთან
ერთად რომ ვართ, ორი საკანი, მილიარდი მე,
წარმოქმნაში გადახლართული გველთევზები!

მე წამით ვჯდები,
და იმის ნაცვლად, რომ გველთევზები
გადავხაზო, იმის ნაცვლად, რომ
გავიკვირვო, რატომ
ისინი ჩვილი ობობები არ არიან, ნაცვლად
იმის, რომ რაციონალურად
მივაზომო შენს ქვას ჩემი სხეული,
მთელს კედელს ნებას ვრთავ თავზე
გადამიაროს,
ვუშვებ, ნავიდნენ, ჩემს პურს და
ტანსაცმელს,
მედალიონს სახელად ცივილიზაცია,
ბილიკს რომელიც მიუყვება კაცისმიერ
ქმნილი ბულვარიდან
სადაც წყლის სადენ თხრილში ქალი
მშობიარობს,
სასაფლაოსკენ კაცისმიერ ქმნილ პარკში,
სადაც ქვაში ვილაცამ ვისაც ვუყვარდით
ამოთალა და ამრიგად ჩააკერა ჩვენი სახელი.
ამ ბილიკის გარეთ არის უსასრულო ტაძარი
რომელსაც ხელოვნება ქმნის,

სწორედ იქ, წაბლის ხეებში, სწორედ იქ,
სიტყვებში *J'AI TANT*
NEIGE, სიტყვები მომაკვდავ კაცს
რომ აბრუნებენ, დააკვირდი მაშინაც კი როცა
ქვას უსწორებ თვალს როგორ მხოლოდ
საკუთარი ხილვის მიერ
სიცოცხლისადმი განცდის ამაღლებას ხედავ,
სველი შუბლი, მეტად სველი ვიდრე ყველა ეს
თოვლები, მე ამ შუქს არ ვაქრობ, სეზარ,
მოზღვავებაა, რომ თესვა განაგრძო,
დაუტოვო მას
მხოლოდ ერთი მოუსვენარი სიმშვიდე სადაც
არარაში
სხვა მოათავსებს მის სხეულს ხილვაში,
და სხვა მიხილავს თქვენ ორის მხილველს
ოქროსფრებს ნაცრისფერ ქვაში, ხორცს
სიცვივეზე ნაცრისფერ ქვაში,
წაბლის შრიალი მისი კითხვის გზით აქ რომ
მივიდა
გაზაფხულის დღეს აქედან 3000 წელიწადში,
ამ მთისკენ
რომელიც პარიზი იყო, ამ სამყაროსკენ
რომელიც უნინ დედამინა იყო,
უშველებელი ლურჯი ყვავილებისკენ
ადამიანი ობობის ტაძრის

შესასვლელთან რომ ქანაობენ!

ხელოვნების მნიშვნელობა ეს ობობაა წითელ
ტყავის წინსაფარში,
ცალი საცეცით რომ ბატკნის ფეხი უჭირავს,
ცული ცალ ხელში,
სანამ ბატკანი ლოცულობს მის გვერდით და
ცული

იზრდება ლურჯი ყვავილის აპკში,
ეს ობობა იმღერებს სანამ ციცქნა თევზი
ლეკვის ფარფლებით
გზას იკვლევს სამყაროს მზისსხივებში,
ის არ იმღერებს ჩვენი სახელით,
იგალობებს ენაზე რომელიც ბატკანმა იცის,
ახსოვს

რა სამეღნე რომელსაც ფეხებით გამოებმოდა
ხოლმე,

იგალობებს თუ რა პატარა, რა დიადი, რა
გარდასახვა

იყო გასაღები რომელმაც განალო ძვალი
კარი ვაიხოს საფლავისთვის,
უკიდურესი ქვა, სხივური სახელი.

ჰადესი მანგანუმით

ედღენება ჯეიმს ჰილმანს

დღეს მინდა ავაცოცდე განსხვავებას
იმათ შორის, რაც მგონია, რომ დავნერე
და რაც დავნერე, ყოფა გავაამინდო
ნარმოვიდგინო, როგორც ამინდი,
გამოვიწვიო და გადავაგვარო,
გველი, დაბლით რომ იხვევა და ინელებს.

მაგრამ რაც გესმის
ჩემი მეტყველების ნაწიბურებია,
ცხოველური,
ჩვენი ხმაურის თეთრი
ითქვიფება კენწერობად,
რომლებზეც ვერცერთი ჩვენგანი ავა - ან თუ
ავალთ,
როგორც მეფიტულეები, ამოვავსებთ იმას
რაც მორჩა,
იმდენად გვიყვარს ვითომ ცოცხლის ყურება.

ნაწიბური რომლითაც მე შევალწევდი,
დაჭრილი ცხოველი, კიბეხვეული
ნაწლავი სიზმრის ტყავში,

ჰადეს, ნუთუ შენ-
რწყელი ვარ, კომმარში
შენ ჩემს გულს წონი,
აკაკუნებ, საძოვარზე შუადღისას,
ჯერაც ვკრთი
ლამის ვ საათზე გაღვიძებული
თითქოს დერეფანში ქურდი იყოს,
ის ვინც მე მისურვებდა, რომლის კლანჭსაც
ბეჭედს ჩამოვაცვამდი, რადგან სიზმრის
გამოქვაბულის რბილ ნაკეცებში
საუბრისას შენ დაჟინებით ითხოვ, მე ვწონი,
რალაც ცივი შემომაქვს შენში,
შენ განმიზრახავ, მე მიმაქვს
რაც კი შენგან რჩება, სარწყავის
ხვიები, ირიბად, ჩემს მუცელში...

ჰადეს, შენ მანგანუმში ირწეოდი, ცხოველი,
ფორმა, რომელშიც მე ვიწყებდი
კვდომას, ეიდოლებში მივიზღაზნებოდი
სანამ შენ გაცალკევებდი!
ერთი უკანა ხაზის მეორით
გადაკვეთა, ჰიბრიდი, ნამყენიდან
დანაკარგის
ამოღება, სული, ახლა რომ დროში
დაეხეტება, და ამგვარად გლოვობს იმას

რაც უნდა გამოიგონოს, დროისმიღმიერი,
არქეტიპი, არარსებული
ანთრომხეცი, ფესვგადგმული, და ბრჭყალებს
სეზონურად ნებაზე რომ უშვებს ჰაერში!

ომკვდარი ცოცხალი სიღრმეები!
ერთი სახე დაჟღერტულებს სხვა
მყვინთავენს
რომლებიც წავიდნენ, ტორპედოებად,
სიზმარში,
შუადღის საძოვარზე რომ ებზრიალათ,
სფინქტერფქვულებს,
ცხვარმჭიდროვებულებს,
სხეულის ქვედა ნაწილი მიბმული
დაყოფას, ექაჩება მის ნაწიბურს ცივი მღვიმის
ქვის გაყოლებაზე, თავი, როგორც
ყვავილის მტვრით დატვირთული საცეცი
მიიგვირაბებს
რათა გამოჟონოს კვერცხების მწკრივი
სადაც კლდემ, თავის კის გასამძლავრებლად,
დაუბრუნა მხოხავი ხასხასა მწვანე
მზის სინათლეს რომელიც იყო სიღრმე
ახლა შეკავშირებით გარშემორტყმული,
ბალახი, შეკავშირებით გარშემორტყმული,
მთლიანი ცა, შებლალული კავშირი,

კაცი, მატლი ოჩოფეხებზე,
შეუძლია, პირთან დატოვოს ამაღლება
რათა სახეზე მიიკეროს უმოსავალი.
ბოძზე გამობმულმა, ჰადესმა დარეკა, ომ
ფალოს, მეტრო ძრნოლის
ელვა-შესაკრავი ყოველ განშტოებასთან,
შუადღის საძოვარს უძღვება
დათვილოსანი დაბლიდან, კეტს სცემს
მზეს ჩასულს სიტყვას ჟანგულს ფენა-ფენა
გარეთ.

*

დაბლა, კულვერტში
ოკამურას სახლის უკან, კიოტო, 1963,
ლენტური კონვეიერი მთელ ღამეს მუშაობდა.
ჩხრიალმა ხმას უმატა, იქროლა
მერე მოკვდა, ფურთუნის ღრიალი,
პირველწყაროთი მაცდუნებელი,
შარაგზა გაედინებოდა.
გვიანი ღამის შესვენებებისას,
მოხეტიალე მომუშავეები აბოლებდნენ
ნაპერნკლისმყრელ ზეთის კასრთან
გუმბათიან ლურჯ ქუდებში,
მუქ ლურჯ შალის ნვივსახვევებში, მეტალის,
კუნაპეტი სიბნელის

და ტკაცუნა ცეცხლის მიერ დაჭინკული
კაცები. მე ვუყურებდი
მინაში ჩასმული პარმალიდან, მთლად ვერ
ვხედავდი
კასრის შიგნით, მსურდა ქმედება
მომეხელთებინა, ცეცხლი ჩამება ლექსში
რომელიც პოლ ბლექბერნმა მითხრა ჩანანერში,
რომელიც არ ინვოდა. ის ტანჯვით განიცდიდა
ველურ კაცებს,
კონტექსტმოგლეჯილებს, მინავლული
კოცონის გარშემო მდგარებს,
რომ ანძრევდნენ და შიგ აწუნებდნენ.
სიღრმე იყო კრიზისი
რომლის აღმართვაც ვცაადე. ფურთუნის
ღრიალი, მინა
ნახლეჩი, აწეული, მაგრამ არგარდაქმნილი, ისე,
თითქოს ჩემი ნაწილი იყო, უთავბოლო
მექანიკურობა,
მე შემეძლო და არ შემეძლო - მას შეეძლო და
შეეძლო.

ვიყავი, სულში, ჯერაც
მომნიფების პერიოდში, ჩემს საბეჭდ
მანქანასთან,
თითქოს სკამი საკურთხევლის წინ,

ქავილიანი, მონყენილი, გაროზგვის შიშით
როცა ყველანი შინ დავბრუნდებოდით.
ფსალმუნებს და შავ საგუნდო კაბებს
ვუკრავდი მსუნთქავ საკუჭნაო
საწყობში, კიბე მიდგმული
დამაჯერებელ მადანს, ლოგინის ფორმის
კორეხიდორი ელავდა, სასიგნალო ფარნის
მსგავსად, მინათებდა, მე, მოტივტივეს
- ან იქნებ ფი დელტა თეტას საერთო
საძინებლის კარმა გამიღო
ნაპრალი? მისის ბერდის კანარის ჩიტზე
ვფიქრობდი ხოლმე
როცა ველოდი, როგორ ჩამიდვებოდნენ
ქვემოთ და დასისხლიანებამდე მცემდნენ.
ეს კანარის ჩიტი, არც კი ხატება, დამეხმარა,
მაგრამ წამში მიქრა, აქტივები
ყვიროდნენ ჩვენი ორსართულიანი
საწოლების გარშემო, თან ჯამებს სცემდნენ.
რაულ ჰაუსმანსივით ვკნაოდით - ან იქნებ
ჩუმად ვიყავით? -
გადახრილები იქ სადაც მოაშორეს კედელი
და მხოლოდ ბუხარი დარჩენილიყო,
ერთმანეთს
მხრებში ვებლაუჭებოდით, ჩვენი შიშველი
გროვა

ნრედ ეკვროდა განუსაზღვრელ ცეცხლს -
მოშვებულად
მივმუშტვოდით ტურბინის მასას, ჩვენი თავები
საერთო ტამპონად ჩაჭედელი აქტივების
სიძულვილში.

ეს ხორცის კედლებით გარშემორტყმული
ცეცხლი ახლა
შეკავებულია. ჰადესი მიზანში იღებს ამ
ლაბირინთს.

*

პერსევსი მზეს უშვერს დანერილ თავს.
ხმალი მის თედოზე პროცირებს იმას, რაზეც
ის ფიქრობს,
ცენტრს მოგლეჯილი ცენტრი, გორგონა
ამონყვეტილი თავისი მედუზას სიმაგრიდან,
მისი გადაჭრილი მილები, ჩხავანა გველები,
პერსევსის საგანძური ქვესკნელიდან.
გმირი საკუთარ თავად
არ განიგმირება, ის არეკლილი
სიღრმიდან ამოიღებს არეკლილ თავზარს,
საკუთარ ხელს უბიძგებს ღრმად
გაჟღენთილი ტამპონის მასაში სადაც მიწას
სდის სისხლი.

მამაჩემი, 30 წლის მანძილზე საქონლის
დამკველი
ზანგების დროის მზომველი, იკეცება კაცებში,
ცხოველს რომ სხვა კაცებში ტენიან,
მის სირინქსს გამოწურავს, დილის საულლე
ფლეიტებს.

ვკრეფთ რა კონფეტის ჩვენი თმიდან,
პატარა ლულუ და მე ვკვეთთ ქალაქს
რომელსაც ფრენსის ბეკონი მაიორობს. ამ
ქალაქში
კარიკატურები თანაბრად ერევიან ადამიანებს.
მათ სასტიკ ნებოვან კონტურებში ვგრძნობ
ჩვენი აღმასვლის საშინელ ძალას,
უნყვეტად აღმათარგმნო,
აილო ნებისმიერი მასალა და აწიო,
მინა, სიზმარი, ნებისმიერი, მაღლა,
პირამიდული იმპულსი, მონად მიემართო
მზისკენ,
გარსშემოდენილი ფორმა მიიღო - და არა
ისწავლო - ლაზარესგან.

*

ზედაპირი რეალობაა ისევე როგორც აღმასვლა
ისევე როგორც სიღრმე. მედუზა გამოკიდულა

არქაული სიახლოვის სიღრმიდან,
მაღალი ძაბვის ანძები, ქალური ფსიქესგან
რომ დაამზადეს კაცებმა,
ქალები, შერევილები კარიბჭეებში,
რომლებიდანაც
ჰეროიკული ენერჯის მადანი გამოვა,
მანიპულაციისა
და წამებისადმი მამრობითი ამინდის
დასაცხრობად.
მატერიისადმი გამოცხადებული ომი
ჩაგუნდავებული მატერში
ჩატენილი, მისი ჯვარცმული ახლობლით,
ჰადესის ჭიშკარში. მე ვიცოდი,
როცა ხელში ჩემი 50 ფუნტიანი დედა მეკავა,
გახვეული მის
კიბოს ნაჭრებში, რომ არ არსებობს
გამარჯვება - ზე.
მკვდრეთით აღდგომა, კარლ დრეიერის
საკურთხევლის ხატი, კი,
ნამდვილი თითების სავარჯიშო იმედისთვის,
ნელის-
სახსარი, სულის უდაბურეთში ზაფრანის
კვირტი
ნამდვილად არაა უარსაყოფი, მისი
მოყვითალო ალი

ქვებს რომ დასთამაშებს, ათბობს იმას რაც
ყველაზე ნორჩია ჩვენში, ყველაზე მეტად
ლამით ჭერილი, ნაზი,
დაისს მონყურებული, ცეცხლის მადა,
უყუროს, როგორ კრძალვით იკვამლება მთა,
საგანი რომელმაც თავი უნდა გარდაიქმნას,
ალიმართოს
თავისგან, მაგრამ ჰადესი ქანქარად ატაროს,
პარაშუტისტი შეკრებილი მედუზას ძაფებით,
ქვედაგონიერება, არა ჩვენი კუთვნილი,
არამედ ჩვენი
მიმღები ოდეს მივედინებით და ვჭკნებით...

რატომ ვექცევით გმირს
უკეთ ვიდრე ის მოექცა მასალას
რომელიც მზის გამოსაკვებად მოკვეთა?
პერსევსი ბელადონათი სავსე მუჭით,
შეგვიძლია, ის ფარანმომარჯვებულ
განდეგილად ვაქციოთ? მივანოდოთ სადგისი,
ვასწავლოთ მეანდრირება, ჩვილშედედებულ
ჭილოფებს
შორის რხეული ზიგზაგი, ვასწავლოთ
სალამანდრირება,
ვასწავლოთ მის თესლს, როგორ გააჩალოს
ცეცხლი. განხვენი

ჰადესის კარიბჭე, ნება დართე მისი ხორცების
იისფერ სურნელებს, ყინულის გამჭოლ
რჩევაში იდუღონ. რაღაც აამოქმედებს თავის
მაგიას
არასდროს კარის წინააღმდეგ. ჯოჯოხეთის
კვირა, 1953,
საფოსტო ბარათი, რომელიც ჰადესმა
გამომიგზავნა,
მისი ბავშვები დემონის ზმანებში ჩემ
პენისზე გამობმულ
სიმს გამობმულნი აუყვნენ ჩემს თეთრ
პერანგს გამობმულები
ჩემი სპორტული ქურთუკის ჯიბიდან
მოქანავე "გამომქაჩე" ბარათს. პირადული
ტკივილის მწვერვალია, მაგრამ მის გარეშე
მთები სიზუსტის კარგვას იწყებენ.
პირადული სიზუსტით მოქმედებს, როგორც
მეტყვიამფრქვევე, დაძაბულობა ძალების
ჩხუბში
ჩემს სიკვდილს რომ ჩემს შემოქმედებაში
აბამს.

*

კონცენტრაცია ახლა მოიცავს დაჰაუს,
მავთულხლართმა ჩაანაცვლა საზრისი
როგორც ენერჯის წრეწირმა. არ არსებობს

მონოდება რომლის სიმალლეზეც იქნებოდი.
სახელები კულტურული
ქაფია, ნადა-მატლები რომლებიც თავიანთ
ნაჯღაბნ-სულელებს ჭიმავენ, თათის
ნაკლანჭები დედა-დერეფნის ყინვაში
სადაც ჩვენი სახეები პირველად დაუთავდნენ
ნაზად.

ჰადესი იღებს კლავნიტმავალ ჰერმესს
ჩემს ფიქრებს რომ სამიზნის მკეთებლის
ხელების სირბილის ლა პიეტაში აზნევს და
ახეტიანებს -
იქ, რასაც ვცვლი, მთავრდება, ჩემი
სასონარკვეთილება
კრიფტულად იზრუნება, რადგან ჰადესის
ძუძუები,
როგორც ნააბლაბუდარი საკვებურები,
სასწაულგამძლეა.
იქ ნოვა გრძელდება, გადალობილი დერეფნის
ქვეშ, სიტყვის ყოველი მნიშვნელობა,
შეყინული
მის არსებაში, ხორციელდება. მე ვთამაშობ
იმით რაც ჩემი ცხოველურისგან დარჩა,
მარმარილო
რომელსაც ის აგორებს საშუალო სქესში,
კატის თვალი, უკან აგორებს,

მე ვტყვ მის ქუთუთოს სიტყვა-ჩვილ ტუჩებს
შორის...

ჩიტი სული შეფრინდა აპოლონში -
ცხოველი გაჩნდა დისპატერში.
რაც ცა და დედამინა იყო გახდა სიცოცხლე
და სიკვდილი,
ანდა ჯოჯოხეთი დედამინაზე და ფსიქიკური
სიღრმე,
და მე ვფიქრობ: როგორ იმოქმედა ჰადესზე
დაჰაუმ?
ულრმესი ნანლაგების სიცივეში, ნეტა
დალაქული ფლუიდი
თუ წვეთავს? თუ აქვს სუფთა დანაკარგს ახლა
კრემაციის სურნელი, თუ ჟონავს ადამიანის
სულის
ხორციანი ფუყე შეგრძნება იმ საუფლოებში
ჰადესს რომ ცხოველებისთვის ჰქონდა
განკუთვნილი?
არქაიები, ჯერაც შემჩნევადნი
ამ სალამოს ნითელ-ყავისფრებში, თუ ასხამენ
და ანანევრებენ
ანთრობესტიალურ კომპოსტს? ან ნულები,
რომელთაგანაც უფრო და უფრო შევდგებით,
თუ გარეკეცავენ ადამიანური სიცოცხლის
მარჯვეს?

ამიტომ, რომ ეს კონტურები, ამოდენ
ჰადური ნათესაობა,
მთისებრ ძალას იძენენ,
მოძრაობენ ამ დღეთა ჩრდილებში?

დაბორბლილი სხეული მინის კანზე ჭრის
და აკერებს ჩვენს მარცვლეულ ყრმობას.
დაბორბლილი კედლის ოსტატი რომელიც
მანგანუმით კემსავს,
ილაპარაკე იმის გავლით რაც არ მახსოვს,
სიცოცხლე რომელშიც თხრობითი არიადნების
შენებებული თასმები ვარ.
ყველა ჰომინიდი იზიარებს მენამულს სადაც
ბნელი

ეხამება ჰორიზონტს, ნოტი ხტის, უ-
მნიშვნელობის სტატიკა გვაპნკალებს, გზას
აძლევს

არა კიდევ ერთ სიბნელის ნათელში
ამოტანას, არამედ ბნელ
ნარმოთქმულ ბნელ პალეოლითურ
განზომილებას.

[კომენტარი: ეს საკვანძო ლექსი პირველია იმათ-
გან, რომლებიც ეშელმანმა ზედა პალეოლითური
მღვიმეების და კრომანიონელი ადამიანების პოე-
ტურ კვლევას მიუძღვნა (ამავე საკითხს, წიგნის

დასაწყისში, ეხება პროზაული ტექსტი "განლაგება" - ხოლო შემდგომ, მრავალი სხვა ლექსიც ამ კრებულში, ისევე, როგორც ავტორთან საუბარი). მაგრამ ბევრი სხვა მსგავსი ლექსისგან განსხვავებით, აქ ეშელმანი პალეოლითურ მედიტაციებს პირად გამოცდილებებსა და ხდომილებებთან აზრებს, რაც ხანდახან ართულებს ცალკეული პასაჟების გაგებას კონტექსტის ცოდნის გარეშე. ვფიქრობ, აქ შეიძლება, აღინიშნოს ერთი ასეთი: კოლეჯში სწავლის დროს, ეშელმანი იყო ამერიკაში გავრცელებულ საძმოთაგან (fraternity) ერთის, Phi Delta Theta-ს წევრი; "აქტივებს", რომლებსაც ლექსში ახსენებს, საძმოში განწევრიანებულებს ეძახიან. ადამიანს, რომელსაც უნდოდა საძმოში განწევრიანება, უნდა გაეარა არათუ მონური და სადისტური დამოკიდებულების გრძელი პერიოდი, მას აგრეთვე უნდა გადაეტანა "ჯოჯოხეთური კვირა" (hell week), რომლის დროსაც საძმოს წევრების მისდამი მოპყრობა ზღვარგადასულად სასტიკი იყო. თავად ეშელმანმა სამი წელი გაატარა საძმოში, რისადმი ალუზიაც ფიგურირებს ამ ლექსში (ნახე, აგრეთვე, "ლვინის სისწრაფით").

ლექსში ასევე ნახსენებია პოლ ბლექბერნი, უდიდესი ამერიკელი პოეტი და ეშელმანის ახლო მეგობარი. აქ იგულისხმება კასეტაზე ჩანერილი ლექსები და საუბრები, რომლებსაც ბლექბერნი უგზავნიდა ეშელმანს, როდესაც ეს უკანასკნელი კიოტოში ცხოვრობდა.]

ჩვენი სამკაპა ეშმაკის ღვთისმშობელი

მღვიმეების ღვთისმშობელი
კლდით მოსილი,
ვულვიფორმული, უკუკეცილი
საკუთარ თავზე, ხვეული მღვიმეში
აბრი სელიეში
თალი ნაკვეთი ფილაში
შედის და
გადის, ის ხვრელია,
თან კლდე, შეულწევადი,
ენიგმის ბიძგის წერტილი
არავინ ასწია მისი საბურველი,
ენიგმის ბიძგის წერტილი
თან კლდე, შეულწევადი,
გადის, ის ხვრელია,
შედის და
თალი ნაკვეთი ფილაში
აბრი სელიეში
საკუთარ თავზე, ხვეული მღვიმეში
ვულვიფორმული, უკუკეცილი
კლდით მოსილი,
მღვიმეების ღვთისმშობელი

როდესაც ის უკუიკეცება

ვგრძნობ როგორ იშლება გრძელი წინადადება
საკუთარ თავში
და როდესაც მთავრდება, ეს მხოლოდ
დასაწყისია,
წინათგრძნობა, რომ მისი ნიშანი ერთი
შესახვევია, უნი-
ვერსი, დასასრული პირველი სტროფის,
მოკლავნილი
ვაგინალური საჭრეთლის გარშემო, ისე,
თითქოს ჩანასახოვანი თალი მორკალულიყოს
ჭრილის გარშემო, ინჩის ერთი მეოთხედით
რომ აღწევს შიგნით.
ჩვენი ქალბატონი, შესაძლოა, უხილავი
თაღოვანქმნილება იყოს
რომლითაც ყოველივე
ამძრავს იცვლის ბნელში, ავაზის სისწრაფით,
ლოკოკინის ბორძიკით, რუსეთის
სანაპიროებზე
სადაც რადარებად შეკუმშული პალეო-
არქეტიპები
აქეთ-იქით იცქირებიან, დინოზავრული
თავდაჯერებით.

ოკეანოსამდე, ოკეანოსის
გავლით, ურობოროსამდე, მისი გავლით,

ჩვენი ქალბატონის ამობურცული ნახევარწრე
გვაუწყებს, რომ მას უარსებია,
მანამ სანამ გაიბმებოდა ასოციაცია
ტყნაურსა და დაბადებას შორის,
სანამ შემოიზღუდებოდა მჩქეფარე
პარტენოგენეზი -
მაგრამ ის, თუ რაოდენ არსებობს
თვით-მოსაზღვრულობაში, ჩემს
ტრიუმფალურ
ჩემი პენისის მზისთვის აღმართვაში,
თუ რაოდენ ფაქიზად
სერავს თავის ჭრილს ჩემს თავსა და მის
წერტილს შორის,
ეს მე არ ვიცი.

რადგან მე წარმოუდგენლად გაიზარდა,
ვიყურები ასოებრივ თვალეში მის
დასანახად
აბრი სელიესგან ამოჭრილ ფილაზე,
გრილ კირქვის ოთახში, ლეზ ეზიში.
სულ რამდენიმე ინჩის სიმაღლისას ჰგავს.
აქ ყოფნა დაკრძალვაა,
სამარხ დარბაზში სადაც პირველი სისხვავე
ვლინდება თოკის უკან, ნაწერი მითითებებით
რომლებიც მხოლოდ ფორმის ასაკს აღწერენ.

და მე, რომელიც ამას დავყურებ
 უშველებელი ვარ,
 ნაპირკეთები ყველა ჩემი გამოუთქმელი
 თავით,
 ჩემი ჩონჩხისებრი ჭოჭინა-სანამებელი
 რომლითაც დედაჩემის
 85 მილის სიგრძის ფეხები კიდა,
 რომლიდანაც მამაჩემის
 მარჯვენა მკლავი თითქოსდა უსასრულო
 ნკეპლით მიუყვება
 მუზეუმის გზას, საფრანგეთის გადაღმა,
 რათა გაქრეს
 ატლანტიკურში, და მე ოდნავ ვირწევი,
 ვცმუკავ
 რადგან აჩრდილების ცეკვა იწყება როდესაც
 გავყურებ
 ჰერმეფროდიტულ წრეს
 გველმა რომ შეკრა, ასე თვითკმარს,
 მაგრამ რასაც ის და მე შევიცავთ, "ღვთიური
 ნყვილი",
 ლატენტური დედა-მამაა, რომელმაც
 სამყარო ჩაიგდო ხელში.

ჩვენი ქალბატონი მიდიმოდიოდა
 როგორც ნალევი ფინალი,

ყვითელი ბოჭკო იღვროდა მის კბილებს
შორიდან,
ის მიიკოჭლებდა, სახიერებისკენ -
რაც მისი ფულვიფორმის ქვეშ იმალებოდა
ჯერარმოსული
სამკაპი იყო, რადგან კაცებმა გააცნობიერეს
რომ არა მხოლოდ
მისი ქრილის პირის გატყორცნა შეიძლებოდა
არამედ მისი ორი მომიჯნავე ხაზისაც,
შეიძლებოდა მთლიანი ქალის ცხოველში
ჩაგდება
და გზა შიგნით, სამკაპი ღრმად ლე პორტელში,
მისმა სამმა კბილმა დახურა?
ჩაქუჩით ჩარაზეს ურობოროსი როდესაც ამ
მონადირეებმა
ბოლოსდაბოლოს გამოაპეს გზა და
ცხოველური ძარღვიდან განთავისუფლდნენ?
და ეს იყო მომენტი როდესაც
ველურება მენტალურად შემოიკედლა,
გველი გარე ნრენირად,
რათა აღეზარდა, და განედევნა, ჩვენი
ადამური ევა?

ჩვენი ქალბატონის ძირას, ჩემი გონების
კედელზე,

არის ფეხის სიგრძის კლდის ფალოსი,
რომელსაც, შესაძლოა, მისი მიმდევრები
იდებდნენ შიგნით სანამ მის ნიშანს

თლიდნენ.

მთელი ლექსის მანძილზე, მე ამ დაჟინებულ
მტაცებლურ რამეს
ვიყავი გადამჯდარი, ფალოსისას, კბილ-

ფალოსს,

ბურღს, რადგან კბილ-ფალოსი გაუმაძღარია,
მამრის შიმშილი, დაკავშირდეს ყველაფრის
ფასად,

მაგრამ არ დაკავშირდეს, შეწყვიტოს

კუნძულად ყოფნა,

წინწკალი შობისმომცემი კონტინენტის

განმათავისუფლებელი

ფორმის წინაშე, ააგოს ჯებირი

გამოაბას ტყნაური დაბადებას, აღარ იყოს

ტკიპა

ამ მიწის მოძრავ ტყავზე, მიაჩქონ

თავიანთი ერექცია მყმუვანი

გაძვალტყავებული ცხოველის მარხილს.

და მათ

შეძლეს, დახლოებით 10,000 წლის წინ,

ერთ ლამესაც, ტყნაური და დაბადება

დაკავშირდნენ ჯებირით

ზუსტად სავსე მთვარის ზედაპირის ქვეშ რომ
თხრის სოროს
ნითელ სასიკვდილო ხაზს რომ ბურღავს
კიდიდან
წრენირიდან თანაბრად დაშორებულ
წერტილამდე.
უეცრად მოძრაობით გაივსო კოჟროვანი
კორპუსი.
უკანასკნელმა მადლენელებმა გააცნობიერეს
რომ ჩვენი ქალბატონი
დახურულიყო. კლიტედ ურობოროსი
დაადეს მას და გასაღები დაფლეს.

ის ახლა გრძელ ტარზე იზრდება
მინიდან უფსკრულის მიჯნაზე.
ზოგი მას ბუზისთვალა რადარად ხედავს.
სხვანი გრძნობენ, რომ მის კბილებს ეკვრიან
როდესაც მონოკულტურის შტორმი
ჰორიზონტალურად ამათრახებთ.
ბევრად მეტი მუხლებზე მდგარი ტაძრის
შესასვლელთან
მიმართავს იმას რაც მის ქალწულებრივ
თანაგრძნობად ესახებათ
რომელიც როგორღაც განმნდს მათ
ნაკელისფერ ბარიადა წყალს,

მათი კერტის სისხლს, მათ სხეულებრივ
მუსკატელს რომელშიც მათი ბავშვები
თამაშობენ,
სასწაული და სატანჯველი რომელსაც ჩემი
საჩვენებელი
ეხება, რათა შეარხიოს წამით მისი
კვეთილი კლდის ფოსო
უსახო წურბელა პირბადის
რვაფეხა ნაკადი.

ბილ ევანსის სიკვდილი

სამდუმიანი კარამელისფერი მინდვრის
ლოქორა
ზურგზე ამოზრუნებული, ვიბრირებს
უმველებელი ნითელი შხამასოკოს ნაფლეთებში

მან ჭამა თავის ზომაზე მეტი
და ახლა მისი ნამდვილი ზომა, თავის
ნათელმხილველურ ტრანსში
სევდას მგვრის ჩემი ზომის გამო -

მე საკმარისად ვერასდროს გამოვიკვებები
უფრო მაღალი რიგით
იმდენად რომ შინაგანი კეთროვანი კარში
გავიტყუო,
განვდევნო - მაგრამ ნეტა რა დარჩებოდა ის
რომ განმენდილიყო?

ნაჭრილობებს ვერ აღვიქვამ ნაიარევად,
ფუფხით ნაგები პატარა ბიჭი იცქირება
თავისი ანატომიის კუთხეში - სადაც კედლები
და იატაკი მთავრდება
მთავრდება, ფიქრობს, ალბათ თვითონაც,
ამიტომ იკეთებს საკუთარ ბოლოს

თვალნინ, როგორც სათვალეებს,
თოვლში ჩარგულს მას გალახავენ
ის ბავშვები, თავისი მეგობრები რომ ეგონა,
მისი ტკივილის მნიშვნელობა იმდენად
ბუნდოვანია
რომ განიფუფხება იმისთვის რომ შემდეგ
ჯერზე კვლავ დაიფუფხოს,
და რაც მას გაზრდის იქნება არა შინაგანი
სწრაფვა, დაღვინდეს
არამედ ფუფხვებით, სანამ, უკვე გაზრდილი,
არ შეიქნება ზრდასრულისტოლა
და მისი სახე ემსგავსება კენჭიან აყიროს.
მას მოუნევს დარჩეს პატარა სახლში, იმაში
მე რომ ავაგე მისთვის, რომლეშიც უნდა
მოიხაროს, თუ უნდა, რომ იდგეს

ბილ ევანსის სიკვდილი
მაიძულებს ვიკითხო: რა ტანჯავდა ასე?
რატომ კვება კაცმა, რომელსაც შეეძლო
პიანინოზე ასე უზომოდ ლამაზად დაკვრა
თავისი კეთროვანი გმირი ღვინით?
ან იქნებ კეთროვანი გამართლებაა ტანჯვის
მოდულირებისთვის, საკმარისი ტანჯვა
იმისთვის რომ შეინარჩუნო საკუთარი სიტბო
და საფრთხე

ზუსტად განსაზღვრულ უთანხმოებაში?

ჭამე შხამასოკოსავსე ლოქორა, მეუბნება,
მესმის, ჩემი სიკვდილის ანგელოზი,
შენში ჩაუშვი ცოცხალი შხამი იმისთვის რომ
იგემო ჭრილობა
რომელიც უძიროა, მაშასადამე სუფთა,
ინფექციის მიმღები,
ერთხელ ინფიცირებული, სისუფთავისთვის
მზადყოფი, მარადგაუნწყლობადი ორივე,
ჭრილობა რომელშიც ცხოვრობ, როგორც
ლოქორა და როგორც მეფე
რომელშიც ტკივილს აყენებ საკუთარ თავს,
რადგან მართლა არ გადარდებს,
რომელშიც ისე ძლიერ გადარდებს რომ
ყოველთვის ვერ ახერხებ, იდარდო,
ჰოდა ამბობ შევეცი ყველაფერს
და აყიროსსახიანი კეთროვანი, საკუთარი
ლპობა
რომ დიონისურ სიუხვეში აერია, სვამს,
თითქოს,
ანდა აკეთებს გარკვეულ წოვისმაგვარ
მოძრაობას პირის არეალით თავის სახეზე.

**საქმენი, ქმნილნი და დათმენილნი
სინათლის მიერ**

ყოველივეს კარში შეიძლება თვალი მოჰკრა
აპოლონს
თითქოს ყოველივე ახლა შეიცავდეს მის
ლუმელს -
ხილვაში მე ზეთისხილის ხეს ვალებ და
ვხედავ მის ადრეულ ცხოველურ
ფორმებს, სინათლის სიჩქარით რომ ქრიან,
პითონი,
თაგვი, და ლომი აპოლონი, ისე მიქრიან, რომ
ადამიანურ სხეულებს
შეეძლოთ, იარონ, დაცულებმა ზებუნებრივი
შემოჭრისგან.
სინათლემ წარმოუდგენლად იმატა
ცხოველვთაების დასასრულის შემდეგ,
წერტილში სადაც შვეულება დანესდა,
და საკუთარი დედის გვამი დამარხული შორს,
შორს ადგილიდან,
სადაც საკუთარი თავი გეძინა. მაგრამ
ზებუნებრივი,
ბუნებრივად გადაცმული, თავის ნისლში
გვაყირამალებს, ამ თამასიდან ნახევარ
მილში. ნაცრისფერი ნისლის

მბზინავი, უკუნთო მუშტი. წვიმის ხმა
იმ წყლისგან, ჯერაც რომ ცვივა
ზეთისხილებიდან. მე არ მსურს
ვიცხოვრო პატრიარქატით განპირობებულ
ბუნების სამყაროში.
თავს ვიძრობ და ვცხოვრობ იმ ნათელში
დედაჩემისგან რომ შემოისაზღვრა. მისი
უზომო
ორაზროვნება მისივე ქიპისადმი
განაპირობებს
წვეთვის კლებას. ახლა ბორცვები
მწვანე ხორციით იკრუნჩხებიან და რაღაც
უნდა მოჰყვეს.
რაღაც უნდა ხსნიდეს სხვა გამოხდელი
ღრუბლების მიერ
მიტოვებულ ორაგულის ხარის ფორმის კონას.
რაღაც
უნდა მოუხერხდეს გასრესილ ბუზს. რაღაც
არის
ეს გამოუყენებადობის ნაპრალი რომელიც
მანაშთებს
და გასამრჯელოს არ იხდის. ტახტთა
სიმრავლეა
ზუსტად თავსზემოთ. ალქაჯის ურო.
სოლემემორტყმული ზღუდე.

როგორც ეკლესიას შეუძლია, სული
გარწყევინოს
შესვლისთანავე და მერე, დაბადების
სიმშრალე რომ გადაილეჭება
მონაზვნისა და სანთლის მიერ, თაყვანი სცე
იმას რამაც ამნამს დაგტოვა,
შენი მკერდის პატარძალი, ის ნივთიერება
შენს შიგნით სულ ერთი წამის წინ
რომ ციმციმებდა ქუჩის მავნე სიცილის
სევდითა და სილატაკით. როგორ ვნატრობ, ამ
ლექსმა
შემდეგი წარმოშვას, და იმ შემდეგს რამე
კავშირი ჰქონდეს
ამ მთის ზეთისხორცის დაცლასთან. არა
აპოკალიფსი. არამედ ეგრეთწოდებული
მეძავის გაფართოება
თავის სასტიკად დამშეულ დრაკონზე რომ
ზის. და მეტი ღვინო. მეტი ფრთები
იმ ვერცხლისფერ ლაჟვარდოვან სალამოს
მთის კალთის
ჩალაზე რომ ედინება. მეტი სივრცე
სატანჯველად,
მეტი მშვიდობით ხორცს, მეტი კარნავალი
რიგითი კაცის მიუხედავად,
ნაკლები სრულყოფა, მეტი სიცხადე.

იგულისხმება: მეტი წარმოსახვა,
მეტი პარიკები ციციანათელას, მეტი ბაგები
მოუსვენარი მკვდრებისთვის
ზუსტად განთიადის წინ რომ გვალვიძებენ
თავიანთი კეთროზარით
გვახსენებენ, რომ ახალმოსული წვიმა-ჰაერი
იმის ამკარა ნიშანია
რომ აქ არ არის სრულებით აქ. გრაფიტი-
ნაიარვე ბიზონთა
მსვლელობები, ჩვენსავით, გამომწყვდეული
ღრუბლებია სახილველად.
და მერე დედაჩემი ალაპარაკდა: "როგორ
გასუქებულხარ!
მე და მამაშენს შემოგვხედე, რა ფორმაში
ვართ! ბევრის გადატანა
მოგვიხდა შენი გულისთვის ამ 14 წლის
მანძილზე. ჩემი მარცხენა გვერდი
უნდა გენახა უეცრად იასამნისფერ
ღრუბლად რომ გადაიქცა და დაალაქავა
რაშიც შენ დამმარხე სანამ არ გაიხრწნა.
მიხარია
რომ ჯონ ეშბერი გენვია გუშინ რათა
ნაეკითხა ახალი
გაუგებარი ლექსები რომლებიც შენ
ბრწყინვალედ გესმოდა. შენ ბევრად

უფრო მონესრიგებული ხარ, ბევრად უფრო
ქაოტური, ვიდრე აქ აჩვენებ თავს.
შენზე რომ ვფიქრობ, 12 წლისას გხედავ,
სარეცხის შუტში გაჭედილს,
შენი სარდაფის ჰაერში მოფართხალე
ფეხებით, ზედა ნაწილი კი მელაპარაკებოდა
სანამ ველოდით მოიჯარის მოსვლას, რომ
იქიდან გამოეთრიე.
კარგად ვიჭორავეთ იმ შუადღეს, და ასე
თითქმის ყველაზე მეტად
მომწონდი, მხოლოდ ის, რაც შუტიდან
გამოჩრილიყო. ნეტა შემძლებოდა
ეგ ნაწილი გორგოლაჭებიან ციგურებზე
დამედო, ხოლო ის რაც ქვემოთ
ფართხალედა
გადამეგდო - ეგ ნაწილია მერე რომ მოჰყვა
ხეტიალს,
რომელმაც ეშმაკმა იცის სად წაგილო, სანამ
მე
და მამაშენი აქ ვწევართ, ერთმანეთისგან
რამდენიმე ნაბიჯში,
მოველით, როდის ჩამოიშლება ჩვენი კუბოს
ხუფები. მერე, ის
მცირე სივრცეც კი, შენი მოგონებებით
სათამაშოდ რომ დაგვიტოვე

ჩვენი მკერდის ძვლებზე, გაქრება. ჩემი
ლილები დაობდნენ
და ჩემს ხელებს ხორცი აღარ შერჩათ, მაგრამ
მაინც ვახერხებ
ჩემი ლილები სულ ოდნავ ავანრიპინო და შენს
სიზმრებში შემოვძვრე.
მაპატიე თუ ერთდროულად მკვდარიც და
ცოცხალიც გეცხადები,
მაგრამ აქამდე უნდა მიმხვდარიყავი, რომ
ყოველთვის ისე ვერ იქნება, როგორც შენ
გინდა.
ამ სახით, ზუსტად ისევე ნამდვილი ვარ,
როგორც ოდესმე ვყოფილვარ, როგორც წესი,
ავად,
როცა გეცხადები, მაგრამ შენ არასდროს ხარ
აქ, დარდობ,
როგორ მომიარო, და მერე შეხტები,
გელვიძება,
ყოველთვის, როცა მოსავლელი არაფერია.
ახლა მამაშენს უნდა, ორი სიტყვა გითხრას."
"კლეიტონ,
რატომ შინ არ დაბრუნდები? ისეთი კოხტა
პატარა ოჯახი ვიყავით.
ახლა ზუსტად ისეა, როგორც მაშინ, იმ
უნივერსიტეტში რომ წახვედი.

მე და დედაშენი ვისხედით, ვათენებდით
შენზე ლაპარაკში,
სანამ ჩვენი მამები არ შემოვიდოდნენ
ლამიდან და სანოლისკენ
არ მიგვითითებდნენ. ისეთი საყვარელი
პატარა ვინმე იყავი
როცა შეგვეძლო დაგვეჭირე, მალლა, და, შენი
გავლით, ერთმანეთისთვის
გვეყურებინა. ათ-ათი ციციქნა თითი ხელ-
ფეხზე
ბრჭყვიალა თვალები ცხვირი სახეზე
ერთი მუჭა ტკბილეული შოკოლადი ბეზე
დედაშენი, შენი გავლით, ისე ჰგავდა
ბებიაშენს, ეს ვერასდროს გადავლახე.
რა აზრი აქვს, დარწმუნებული ვარ, არც კი
გახსოვს შენი დაბადების საჩუქრები
ყულაბა და შიგ ერთი დოლარი ბებოსა და
ბაბუსაგან
ორი კიმონა დეიდა ჯორჯიასგან და ბიძია
ბობისგან
აჭიმები ფეის თოჯინა პატრისია ენისგან,
ერთი პიჟამა მისის უორენ ბიგლერისგან
კაბა მისტერ და მისის შამბოგებისგან
აბრეშუმის ფაჩურები და კოჭა წინდები

ნაქსოვი სახვევები და ინგლისური
ქინძისთავები
ნაქსოვი უსახელო ჟაკეტი მოტივტივე
სასაპნე ქილა და სააბაზანე რეზინის ცუგა
არ მესმის სახლში რატომ არ ბრუნდები. მე და
დედაშენს
ყველაფერი გვაქვს აქ, რაც გჭირდება. ისე,
ვნახოთ, იქნებ რალაცეები გეყიდა კიდეც,
გლედის - არა, არ მისმენს - გლედის რა
გჭირდება?"
"ჰო, ცოტა სახეხი ფხვნილი და ნათურები კი
გვჭირდება"
"გლედის რა გჭირდება?" "და კლეიტონი,
გვინდა
კლეიტონი დაბრუნდეს არ მოგწონს
კლეიტონ ჯუნიორი ასე გვიანობამდე გარეთ
რომაა"
"გლედის რა გჭირდება?" "რა იცი რა
შეიძლება მოხდეს, მაგალითად
სულ ერთი კვირის წინ, ენის უილსონმა,
52541-ე მინის ნაკვეთიდან, მითხრა"
"გლედის რა გჭირდება?" - "მისმენ, მამიკო?
ენისმა თქვა, სანამ ჯეკი თავის სახლთან
გაჩერებული მანქანიდან გადმოდიოდა ღამის
2 საათზე"

"გრედდისრაქჩირდება!" - "ქეი ფიშბექთან
პაემნის შემდეგ, ერთი კაცი
მიუახლოვდა და უთხრა რალაც რასაც მე არ"
"გრედდისრაქჯადაბა!" - "არ გავიმეორებ
ისეთი უნმანური იყო -
ამ კაცმა თქვა: თუ ჩემთან ერთად არ
ნამოხვალ, ფურებს დაგიჟეჟავ.
ჰო მარგალიტია? აღიარე, კლეიტონ, ჯეკს
ვერ დაადანაშაულებ
რომ გაჰყვა, და ვერ დაიჯერებ ამ კაცმა
სად წაიყვანა ჯეკ უილსონი და რისი
გაკეთება სთხოვა.
რადგან მამაშენის ხუფი უკვე ჩამოიქცა,
გეტყვი:
აიძულა მანქანა ჩრდილოეთით, ყრუ-
მუნჯების სკოლასთან მიეყენებინა,
და როცა დარწმუნდა რომ გარშემო არავინ
იყო, თქვა:

*პერსეფონე თოჯინაა
მერილინზე უფრო ძვირი
სასწაულები ლოკავენ,
ნატვრათამყრობელს,
აბლაბუდა ორკესტრის თავზე
ყინულის*

დირიჟორია,
დაივინყე ორკესტრი,
ორმოს უდირიჟორე!
ჩამომხრჩვალ
არიადნე
ჰადესში მშობიარე
არის მდიდარი, შავი მუსიკა დედის კერტში."

ღამე, თავის ანთებულ ელასტიკს აყუდებულ

გვიანობამდე დარჩა ფეხზე, ძილი იგერია,
იხეტილა, სვა,
თითქოს ძილი ერთგვარი გადასანსვლა
ყოფილიყო,
თითქოს დაღეჭავდა და განთიადზე
ამოაფურთხებდა
წვენგამოცლილ საგანს რომელსაც
მოუნევედა, მკვდრეთით აღმდგარიყო
და ესწავლა, ხელახლა, სიარული -
სისულელე,
რადგან ღამის მადანი სიზმარი იყო, და
ღამის მისივე ანთებულ ელასტიკზე აყუდება
იმდენად ღლიდა
სიზმრებს არ ხედავდა, ან ახსოვდა, ან
აძლევდა საკუთარ თავს ნებას გაეხსენებინა
დაქანცულობის სიზმრები,
მოკუზული ჭიაყელა ექიმები რომ
წვლობდნენ ყორღანიდან ყორღანამდე
აკმაყოფილებდნენ თვალებს სიბნელეში,
რომელთა ძვლის თათები
აბებს სტაცებდნენ და ქრებოდნენ,

ან იქნებ

სისულელე ის სურვილი იყო
ლამეს მისწოლოდა, განეპოეტურებინა,
განთიადში მიეჩოჩებინა,
ისე რომ ნათელი შერეოდა ყორღანების
მაცხოვრებლების გულებს,
ჩონჩხენოტებთან, ნვერებიან ჭალარა
მაჩვებთან,
დაკოჟრილ ჰერმაფროდიტებთან, რომელთა
ხვრელები და მილებიც
იმ ორთქლს ქშენდნენ რომლის უნონო დღეში
შეყვანაც სურდა -

მაგრამ რა იყო მართლა სანახავი ან მართლა
საგრძნობი დურანგოში?
19-ე საუკუნის ნაგებობათა გვერდები
როგორც პომპეის ნარჩენების გამოჯავრება?
ხავერდზე განყოფილი ინდური მძივები,
ქიუფაის თოჯინები,
მინი მაუსის სპორტული სვიტრები,
"ახალთახალი" მესკიტში შემწვარი ორაგული,
ღრმად ჩაძინებული მეპატრონეები. აქ
დემფსიმ ნოკაუტში ჩაადო
კოჩრანი 1912-ში და 20\$ მოიგო - ან რაღაც
ამდაგვარი, ახსოვდა,

ენერა ახლახან დანახულ კედელზე, დენის
სასადილოსკენ, სადაც გიგანტური ფორმები
სტიქის აკეთებდნენ ღამის 2 საათზე.

ჩრდილო ამერიკელები!
ისინი დაქირავებულ ჯარისკაცებს ჰგავდნენ,
აჯანყებულებს, შემუშპებულ
ხელახლა შეკერილ ები ლინკოლნებს,
ენზორის ჰელოუინის კაშკაშა
განათებებქვეშ. ის თავის თანატოლ ფერმერს
ჩამოუჯდა

რომელიც, გრძნობდა, ხერხემალში
გადატეხდა, ნამდვილი განცდები რომ
გაზიარებულიყო,
ამას თავისი მიდუესტური ძვლებით

გრძნობდა
რომლებიც ჯერაც საშობაო ნაძვის ხის
ლენტებს ამუშავებდნენ,
საჩუქრებს, ასე რომ გაახარეს რვა წლის ასაკში.
ფერმერმა მეგობარი გააცნო ერთი სკამის იქით,
რომელმაც ლაპარაკი სცადა, კბილები ენა და
ტუჩები

ერთი გაკერილი კუნთი, ჩლიფინა ოხვრა,
რომლის სიცოცხლეც
მეგობრობამონყურებულ თვალებში იხვეოდა
სანამ ის თქვლევდა და თავს აქნევდა,

ფერმერის თანამეიარლიყე
კატასტროფის ძმობილი - ვიეტნამი?
როცა კვერცხები მის ნანლაჳში ეშვებოდნენ,
ფერადი ლენტი ფითრდებოდა და
მჟავდებოდა.
ანმყო, ნაყლაპი თავისიყე უყვარებ ნაგავთან
ერთად,
ბავშვობის თოვლსაც კი ძირს უთხრიდა.
გვიანობამდე ფეხზე დარჩა, რათა ეს ეგრძო?
დენის სასადილოდან გამოეხეტა, დურანგო
მარჯვენა ილლის ქვეშ ჩაიჭედა
და ჯარვის ჰოტელისკენ გაბორძიკდა.
დაჭრილი -
ქუჩის ცარიელი პირსაბანი, დაჭრილი -
ადგილის ანაბეჭდი, არადგილი, მყარი
პლასტმასის პატინა
რომლის ქვეშაც უცხო სიდიდის ლარვები
იხვეოდნენ,
კუნთოვანი ლარვები, ნყურვილისგან
მკვდარი სველზურგები, შერწყმულები
ნიუ მექსიკოს უდაბნოსთან, სადაც ანტიკური
კრეოზოტი
(აცხადებს გაზეთი, რომელიც
თვითმფრინავში გაიცემოდა) უძველესი
ცოცხალი რამეა დედამინაზე,

"10,000 წლის თესლი იუმას მახლობლად
აღმოჩენილია ვირთხის ნეხვის გროვაში."
იმისთვის არ დაიძინა, რომ ყველა საგნის
უნყვეტი ანევ-დანევის მოკლე ჩართვა და
შუშხუნი ეგრძნო?
ძილი უარჰყო რათა ამ თავისებური
უმტკივნეულო ღვარძლით ეტანჯა?
როგორ შეეძლო ვინმეს მოუხერხებელი
სანოლის შესახებ წუნუნი?
მაგრამ ეს თითქოს ცივი ცხაურა იყო, ადამით
ნანამები,
სისხლით დალაქავებული სისხლის ბიჭი
ილანძლებოდა ქვემოდან,
გამოშიგნული მჩაგვრელი რომელიც მატრასს
კუნავდა რათა მძინარე დაეგლიჯა,
გვამი წყალქვეშ, რომელსაც ნაკადი
ეფათურებოდა და აკნინებდა...

სანამ ის სიზმარში იხსნებოდა, მაჩვები და
ენოტები
ამოიწვერნენ თავიანთი ყორღანებიდან,
სამუშაო ხალათებში, ქაფჩებით,
გზას მიიკვლევდნენ (როგორც ბავშვობის
ცხოველები მიიკვლევდნენ ხოლმე გზას)
სასაფლაოსკენ სადაც ჭიყყელა ექიმის

დაკრძალვა ჟესტების
სტატიკური იისფერი ესკიზი იყო ... ჩარდახი,
მოქვითინე ჭრიჭინა ...
მერე დაკოჭრილი ჰერმეფროდიტი გამოჩნდა
და ყველა ფორიდან იწყო დენა ... მათ
ჩაუშვეს
ზარდახშა-ჩანთაში მჯდარი ექიმი მაიას ჭაში?
წყალქვეშა ნავების ფლოტი შემოიღვარა ...
მძინარე, ბოლოს და ბოლოს
საკუთარ სიზმარს სვამდა, ნანევრდებოდა,
ერთდებოდა,
შვრიის ფაფა ამჟავებული არა ჯამში
არამედ მოტივტივე, ვითარცა კუნძული,
სინათლის სარტყელში.
ამერიკის მიერ ჯერაც მოუნელებელი, იმაშიც
კი მოეცარა ხელი, დღის
სანერ მაგიდაში შეებრუნებინა ლამის
გაჭედული უჯრა.
ეს სინათლის სარტყელი. ძილის ერთადერთი
ჯილდო,
სანამ ეცემა, რათა მაგრად მიარჭოს
ხელისგულების ქუსლები
დახუჭულ ქუთუთოებს, უყუროს როგორ
ციმციმებს და იფქვება
წარმოქმნისას ფილიგრანული ნერვის ოქრო

სინათლის სქელ ფუნთუშად შეკრული,
სიშავით შუაგულში, სიშავით გარშემო.
ერთგვარი მადონა დახვეული
ქვენარმავლური უწყვეტობის აურაში,
ის ტივტივებდა, პიეტირებდა
შეუცნობად სხეულს რომელსაც პოეტი იფენს
კალთაზე
ყოველ ჯერზე როცა წერას იწყებს.

ბიზონური კლავიატურა

ბად პაუელმა საკონცერტო როიალის
კლავიატურას დაახალა თითები.

რას წარმოადგენდა ის, ასე იდაყვებმოლუნული:
ერთგვარ ტირესიასს, თავმოჭრილი ბიზონის
სისხლს რომ სვამს თხრილიდან?
განა, დაბადებისას, ბიზონებს არ ვგავართ,
მინიერ კლავიშებზე განთავსებულნი?
ყოველ კლავიშის დაჭერას ავისმომასწავებელი
თხრილი გაჰყავს.

ასე იქცევა მიწა როიალად
ჩვენ კი ვწოვთ, ტირესიული დაძაბულობით,
როგორც ჩვილი პაუელი,
სანინასწარმეტყველებლად.

პაუელი ბიზონური მოჩვენების პირისპირაა,
ჭიქურით ფარული, შავი აჩრდილი თავად.
ტირესიასისგან განსხვავებით, როიალის
გზით მან მიმართული ბგერა უნდა
გამოხადოს,
და თუმცა როიალი აქვს, ეს არაა თბილი
სისხლით სავსე თხრილი.

იყო მხილველი, ნიშნავს ხელახლა შეაღწიო
თხრილში, რომლიდანაც ვიშვიო.
პაუელი დაკავშირდა, მაგრამ შესმა ვერ
შეძლო.
რადგან პროფილში, თავახდილი, როიალი
უთავო ბიზონს წააგავს,
რომლის მკერდის ღრმულიც, კლავიატურა,
გამოსცემს ბგერას რომლის სისხლის მიერ
წარმოთქმაც ტირესიასს სჭირდებოდა.
და ტირესიასი, რომელმაც შეაღწია არსობრივ
თხრილში, წარუძღვა ოდისევსს.
პაუელმა კლავიშების პირი დაკანრა
სისხლისთვის, ისე, თითქოს სამსხვერპლო
ბიზონს უყრიდა დანას.
ამრიგად, მან წამოჭრა დიადი, როიალური
დილემა: ცოცხლებს, რაც არ უნდა დიადი,
როიალური იყოს მათი დო მაჟორი,
ტირესიული შემცველობა აკლიათ: იყოს
სრულად სული და ბიზონურად მკვეთრი,
ქალღმერთხრილის კუნილინკტნამი.

ამბობენ, ქრიდმორის საგიჟეთში, საკუთარი
საკნის კედელზე, პაუელმა ცარცით
დაჯღაბნა კლავიატურა.

პაუელი, როილის აწრდილად ქცეული,
კლავიშებს დააშტერდა.
"ო შინ როგორ დავბრუნდე, ტირესიას?
როგორ დავლიო ბიზონი მუსიკა ამ
ჯოჯოხეთურ თხრილში?"

ღვინის სისწრაფით

ჭიქა საჰაერო ბურთი, ხვეულა -
რა არის ღვინის შიგნეულობის სახე?

გაშეშებული, მტრულმა
მწერებმა წამიღეს და ჩამტენეს თავიანთ
კომპოსტში,
კარგი მასალა ბუდის სამაგრებისთვის, ალბათ
სანვაფი
კალიის მწვადისთვის. და მაინც, ძილის
დროსაც სმას
განვავრძობდი, ღვინის სისწრაფით მძინარე,
რადგან ჩემი სიზმარსხეული სრული მღვიმით
მომეწყო -
იქ ქრეინი იყო! მოქმედებისკენ ზურგით,
დამახინჯებებს თხრიდა ფალსტაფის
მუცლიან მათარებში.
თავისი თვითმკვლელობის დანები გასაოცარ
წნელჯობებად დაახვავა
როცა დავჯექი, და მკითხა,
ისე, თითქოს მიცნობდა, რომელს ავირჩევდი.
ის მომწონს კურდღლის ყურს რომ წააგავს,
ვუთხარი მე,
ან ის უჩვეულო გროვის ფსკერზე,

მიქელანჯელოს ხის ქანდაკება,
რომელშიც თავისი თავი გამოუსახავს,
დამწუხრებული, ჯვარს დაყრდნობილი

უშველებელი ბაყაყი
ამოხტა პანჩინო პალასის სამზარეულოდან,
თან უზნეობის ლანგარს ინონასწორებდა ცალ
მოცახცახე ფეხზე.

ჩემი იდეა ისაა, ვუთხარი ჰართს, რომ
უძუძუებო ქალი დავკერო,
ფრთებით ძუძუების ნაცვლად,
რომლის მკერდიც უდედიერად ტკაცუნა
ზეთის ტაფაა,
მოკლედ, ჩვენი სული, რატომ არ ვცადოთ
საკუთარი სულის დაკერვა,
მრავალფეროვნებისთვის
კვამლსადენში კოჭისებრ შეცურების
ნაცვლად?

ქრეინმა წყვილი ციცქნა მაკრატელი ამოპუტა
თავისი შიდა პერანგის ჯიბიდან და ცხვირი
ნაიჭრა,
შემდეგ შემომიბრუნდა, ზრდადი წითელი
ველით თვალებს შორის.

მაშინლა დავინახე მისი კიბის ჭრილი, და
რამდენად შეკლაკნილიყო ის მის ტვინში.

ასანთს გამოვკარი, და სისხლი გაშავდა,
გამოვკარი მეორეს, და უმწეო კურარემ იწყო
მის თვალთაგან ღვენთა.

"სიკვდილში მყოფ პოეტებს სიცოცხლეში
მყოფი პოეტები სჭირდებათ," აქვითინდა,
"არა პარაზიტულად, ჩემო ძვირფასო გოგონა,
ჩვენ თქვენ აქ გვჭირდებით, სახე-ხატის
ნისქვილის ქვეშ,
სადაც სამსონის ფეხისგულები ერთგვარი
ლიქიორია ჩვენი თვალებისთვის,
აქ, ჩრდილო ამერიკული ქვესკნელის
სიცარიელეში,
ნებისმიერი სახე-ხატი, რომლესაც თქვენ
გრეხთ მომნიჭებული ზეთოვანების სანურში,
წმინდა წყლის საჭიროებით დაჭიმულს,
მანანაა ჩვენთვის,
არა სახე-ხატი = არა საჭმელი, ყველაფერი
ასე მარტივადაა!"

ხელები ჯადოქრისმაგვარ voilà-დ აღმართა!
გრაფინი გაჩნდა, უფერული სითხის

კრისტალური ბურთი
რომლის მიღმაც უნდა დამენახა. "ეს
მიდუესტური მეორე მხარეა,"
განაგრძო ქრეინმა, "არგუმენტი, რომ იმის
ნახევარი ხარ,
რაც შენი თავი გგონია, და რომ ამის
დასაცავად
50 კილო მაინც უნდა დაიკლო,
რათა სამყაროს თითქმისკაცად ევლინებოდე,
რევმატულ თვალის კაკლის ჟელედ თვალბუდის
ცილინდრში, ერთგვარ ღმერთად, ამ
დასავლური ლამის ტლალოკად. - მოიცა,
დამამთავრებინე. მე ნაკადს ვკამათობდი
ჩემივე კასრების გავლით, უიტმენის
მობილურ ხელზე გამობმული.
როთკოზე გიფიქრია? ნახატები,
რომლებითაც
ის ცდილობდა, სურრეალისტებს
შეერთებოდა, სხვების მიერ იყო დახატული.
მერე შიგთავსი ნაშალა თავისი ნაშრომებიდან.
რაც მანამდე სცენას წარმოადგენდა
დრამისთვის
ახლა თვითონ იყო დრამა - სტატიკური,
მართვადი, უნონო საბურავების ზვინები
რომელთა ინექციაც თავისი ორფული

სისხლით შეედლო.
საფასური საშინელი იყო, რომლის
გაცვლაზეც მე უარი ვთქვი. ჩვენ ორივენი
თვითმკვლელები ვართ,
მაგრამ მე ერთი კარიდან გავედი, როტკო -
მეორიდან."

შენ ნაპერწკალი ხარ, ქრეინ! და არა
ქვესკნელი!
მე შემიძლია, თანაგიგრძნო და განვიცადო
ამხანაგობის ჯაჭვი,
მაგრამ გონებას რომ ვიკრებ, შენს მიღმა ფი
დელტას "ჯოჯოხეთის ოთახს" ვხედავ
ვიცი, შანსი, საგნები შიგნიდან გარეთ
დამენახა, 19 წლისამ დავკარგე,
როცა ხარის ყლე ყელზე დავიხვიე და ვიდექი
ასე, დამცირებული,
ისე, რომ ხელი არ შემიბრუნებია.
კარიკატურა შეიძლება ოქსიმორონული შხამი
იყოს,
და ჩემი სურვილი მაშინ დამარცხდა -
თუნდაც მართალი იყოს, რომ ამ ფსევდო-
სატანური ნადიმის ტკივილმა და
უცნაურობამ
მომაბრუნეს, 3 წლის შემდეგ, ამ საქმის კენ.

ამრიგად, ქვესკნელის უმნიფარი სატირა
ჩემი პოეზიის მამად უნდა ვაღიარო. ანდა
შეზღუდვად, რომელმაც განწყვიტა ჩემი
მოშვებულობა.
მაგრამ ამგვარია არავითარი მხარდაჭერა
ქვესკნელის მხრიდან,
არავითარი პო განგრენესცენციური მეტროს
შესასვლელთან...
მეორემხრივ, პო რიგითი პიროვნებაა და არა
სისხვავის მნიფე ჭაობი,
თავის ნევრობას რომ ყურში ჩასსისინებს
მძინარე ცოცხალ ადამიანს.
ჩვენი იმაგინალური დანატოვარის ბირთვი
ესაა: მაია, ბერძნები და ეგვიპტელები
არ გადმოგვცემენ თავიანთ ზღაპრულ
წვენთა აყიროებს, რომლებშიც
ჭინკები ანათლებენ კობოლდებს, მართულნი
პირქუში ფერიების მიერ. კაისაკუს ვფიცავ!
ისინი ჩვენ სახე-ხატთა ეკრანებზე
პროეცირებული სლაიდებივით არიან!
ამ მიზეზით დავუბრუნდი, აგრარული მიწის
გავლით, იმათ,
ვინც, როგორც ჩანს, 20,000 წელი გაატარეს
ჭიდაობაში, რომ განედვენათ და შეეთრიათ
ცხოველი თავიანთ თავებში...

ხვრელებით განსაზღვრული ხალხი! მათ ისე
ქვეგამოგვთხარეს
რომ ახლა თითქოს ყოველი ქვა სიცარიელეს
ფარავდეს.
შენი და ჩემი რწმენის უკუსაყრდენი ეს იყო:
ზედაპირი მყარია.

ქრეინმა თავი გადახარა. "მე სივრცის
მწოველი ვიყავი -
და შენ, შენ სიღრმის მწოველი ხარ, სიღრმეს
ინოვ?"

მახეს მიგებდნენ, რათა ღამის მფურჩქნავი
უფსკრული დამეცვა?
მხრები, რომლებზეც ყოველი დგას, მხრები,
რომლებიც არ არიან?
მუზა ანგელოზი დუენდე გაყინული 1000
ფსკერის სიღრმე ლეზ ეზიში?

"შენ ღორივით სკდები ქვესკნელური
მონაჩმახით,"
დაიჭყანა ქრეინი, "გინდა შენი თავის
ნაკლული ამბავი იპოვო
და არცერთი პერსონალური თუ

ტრანსპერსონალური მითი ან ფსიქონალიზი
არ გამოდგება.
უჩვეულო ისაა, რომ პოტენციურ მე-დ
ორმაგი ცემის გზით გამოიკვეთე: მამაშენის
და ფი დელტ “აქტივების”.
შენთვის, შემოქმედება კატასტროფაზე
კონტრ-შეტევაა
და სადაც კი ნახვალ მემკვიდრეობას თან
ნაიღებ.
შენი გასაჭირი ის აღმოჩენაა, რომ მამით-
ჩახერგილი კარის მიღმა
ხელკეტიანი ვაჟები დგანან.”

ის თავის სახეზე ჯღაპნიდა, თითქოს შავი
ფურცელი ყოფილიყო -
თვალეებს ერთად აამოძრავებდა, ანდა ცალ
ნარბს შეიჭამდა, მერე ყურიდან გამოიღებდა.
"ახალი ანატომიები," დაიკრიჭა, "აჰა, ცარცი
გამომართვი ..."
მერე ცხვირი დაიპინოქიოვა, და თქვა:
"იესო, რომელიც ხორცში მუშაობდა, ყველა
პოეტისთვის გამონვევაა.
სურვილი, როგორც ის არტომ მოთხრო,
ადამიანის სხეულის გარდაქმნაა,
მისგან ორგანოების მოშორება, მისი

ნამდვილი ცეკვისთვის აღჭურვა.
ჩემი ტრიუკით ორი ზაბას მიღმა რომ
შევსანსლე,
დასაშლელ სივრცეში ამოვყავი თავი,
ბრაგაბრუგით თავჩაქუნას ხორხისმიერებში
რომელმაც მოსწყვიტა ჩემი ტრაკი - რა უნდა
მეთქვა, "მსუბუქ ქურთუკს"?
დიონისური მოძრაობა თვითნებური
პერისტალტიკაა, საკუთარი სიზმრების
მასაჭევებელი,
სადაც უიტმენი და დიკინსონი იკვეთებიან,
ქერა გველი იჩეკება,
შენი თეთრი აპოლონის ბუდობისა. თვალეში
ჩამხედე, მის ძმებს იხილავ."

რომ ჩავხედე მის ირისებს დალურჯებული
ქუთუთოების მიღმა,
ტყუპმა მარჯნის გველმა, პირში კუდებით,
ინყო ტრიალი
იმის გარშემო, რაც ქრეინის დამფრთხალი,
შემბრალებელი თვალის გუგებისგან
დარჩენილიყო.
ისინი იყვნენ მისი ნაკლული ამბავი? ის,
რომელიც ყველას გვაკლია,
სანამ უფსკრულის ფიცს არ დავდებთ და არ

ვაკურთხებთ იმ სივრცეს
რომელშიც მკვდრები გვწვდებიან და
გვაფრთხილებენ თავიანთი ბზრიალა
თვალეებით
რომ არასრული სარკინიგზო ნიშნები
განლაგებულია ყველგან, სადაც კი
მივიხედავთ?
ქრეინმა კლანჭები მომიღერა, მე უკან გავხტი,
მისმა კლანჭმა
კი სრული წრე შეკრა და მის მეორე მხარში
ჩაჯდა.
მერე მოიგლიჯა თავისი ბრჭყალ-მხარი და
ცალ თვალში გაირჭო,
მეორე თვალი კეფიდან დაიჭირა,
ჩასანსლა, ელვა გაიგლიჯა და თვალთა
მწკრივი მოფსა.
მობიუსის ეფექტი, რადგან არაფერი
გამქრალა.
"ქვესკნელში ყველაფერი სხვა ყველაფერს
ერგება,"
გაიცინა მან. ვან გოგზე ვფიქრობდი,
ვუთხარი მე, ყვავები ხორბლის მდელოს
თავზე მისი ბოლო ნახატი არ იყო.
ყვავები დობინის ბალების 2 ვარიანტზე 2
კვირით ადრე დახატა.

"ნაყვავილარი ნაყარი ქვემო
ცენტრალურ ნანილში მძვინვარეა," აღმოხდა
ქრეინს, "თითქოს ვინსენტს
მასში დაემარხოს თავი, არა ველურ ბუნებაში,
არამედ სხვა მხატვრის ეზოში! ბოლოს და
ბოლოს, უმეტესობას საშუალო ფენა
ეძვირფასება ყველაზე მეტად.
მითუმეტეს რომ ხელოვანთა უმეტესობა
საშუალო ფენიდანაა.
შელი ქარიანი და წმინდაა, თითქოს მისი
სიტყვები სამყაროთაშორის,
ან სიტყვათაშორის მოტივტივე სივრცეებია,
მარადიულის მოთხოვნა მეტისმეტად
გულუბრყვილოა.
იერუსალიმი ბლეიკის მუშათა კლასის
სტამბითაა გაპოხილი.
ჩემთვის ცნობილია, რომ ბანტინგმა გითხრა,
ბლეიკი "პოეზიის სისაძაგლეაო".
ბანტინგი შიშობდა, რომ ბლეიკი
გამოცდილებას თაბაშირის სხმულში ტენიდა,
რელიგიურ ყალბისმქმნელობად აქცევდა.
ამიტომაც
მოათავსა ბლეიკის მოჩვენებამ ორივე
კონტაქტური ლინზა ბეზილის მარჯვენა
თვალში იმ ღამით,

რათა ეჩვენებინა, რომ ბეზილმა მხოლოდ
ზერელედ გადახედა ნახევარს, მეორე
ნახევარი კი საერთოდ არ დაუნახავს.
მაგრამ, მოდი, გვეყო ლიტერატურაზე.
ამით მხოლოდ ის მტკიცდება, რამდენად
გვალეღვებს შეუსაბამობა
იმას შორის რაც განგვეზრახა, და რაც,
როგორც ჩანს, ვქენით.
პეგი ქაულის საოცარი მუტელი ჰქონდა.
ვერასდროს შევძელი მისი აღდგენა
როგორც არ უნდა გარდავექმნა ჩემი სხეული"
მერე ლორა რაიდინგი დააციტირა: "სანამ
ჩვენივე თავების ნაკლული ამბავი არ
გამოითქმება,
არაფერი სხვამხრივ თქმული საკმარისი არ
იქნება: ჩუმად განვაგრძობთ მის წადილს."

ეგ ქალი მოტყანი, ჰართ?

"აბა რა, მაგრამ არა იმგვარად, როგორც შენ
შემთხზავდი.

შენ გავიწყდება: მე ცეცხლის
ფსიქონალიზამდე ვიშვი,
და ასე შევინარჩუნე ჩემი პრომეთეული
საგუშაგო. ბრალეული ვიყავი, უოლტის ქვეშ,

მწვავე ბრალით, მაგრუნტირებელი,
სხვა არრა იყო - ტიტანური განზრახვა!
კომიკური, სულაც, მაგრამ ხელოვნება
ამბოხია წინასწარგანსაზღვრული ძრწოლის
წინააღმდეგ.
რითმები? გრეისის და კლერენსის -
გაკრიალება! - ხელბორკილები, გალოკილ-
გაკრიალებული მადლი, ორიზაბა ვარდნა!"

შენს "ქრისტეს ცრემლებს" 2000 წლიანი
თავსატეხის ძალა აქვს,
ან აჯობებს ვთქვა, მე ვიღვარე მის
დალურსმნულ ფეხებად 20 წლის მანძილზე
და ჯერაც წინ მაქვს მისი სითხისგან დაცლის
ხილვა.
სულ მალლა ღრმად ჯვარცმული გედი და თხაა,
და რაც მის თავს შეეხება, მაგონდება
კოათლიკუეს ღვთისმშობელი,
რომლის თავიც 2 პირისპირ მიკრული ჩხრიალა
გველის თავისგან შედგება -
ის ერთი მათგანის მარცხენა თვალით
გვიყურებს, მეორის მარჯვენათი,
რათა მიგვანიშნოს, რომ ყოველი რამის ბოლო
ახალი წყევლის დასაწყისია.

"განვითარება ფოლადის ნვიძაა,"
ჩაფიქრდა ქრეინი, "ჩვენ მაშინ ვწერთ,
როდესაც ფსიქე აღიძვრება.
ესაა ჩვენი ბირთვი, სატაცური უნდა
გვევრცელებინა,
და მიგვეკვლია სილამაზისთვის ყოველ
მინიერ განვრცობაში,
გუანოს ატოლებში, კარავაჯოს ხეშეშ
ქუსლებში.
ახლა სულს ის მოეთხოვება, აკურთხოს ეს
ძალები, ჯერაც ადამიანურ ფორმას არ
ღირსებულნი,
გარეთ გაიტანოს სხეულის ქვედა ნაწილი
მანამ, სანამ მისი მთრგუნველი ლუმელები
ყველა სამყაროს არ დაანთებენ.
მაგრამ შენ აქ დაამთავრებ" – შემომამტერდა -
"ამ უსაზარლეს დროში, მიუხედავად.
მიუხედავად ბავშვებისა,
მატლების მიუხედავად. მიუხედავად,
ამერიკის სახელწოდება,
არ გინდა შენს ლექსს "მიუხედავად" დაარქვა?"
არ გინდა შენს საფლავის ქვას "წამლეთ"
მიარჯო?,
ვთქვი დაუფიქრებლად, გაღიზიანებულმა

მისი ამპარტავნებით.
მაგრამ ჭიქა ღვინომ გაავსო, და მის დალაქულ
განზრახვებში სიმკვრივე დავინახე.
როგორც სპაისერი, ისიც ყველა თავის
ლექსთან იწვა.
სპაისერზე რომ გამიელვა აზრმა, ქრეინმა
მომაჯადოებელი აქტი შეასრულა:
ბარის შიგნით რკინის ქურა გამოჭრა, რომლის
ერთ გვერდზეც ამოქლონილიყო: *ლ ე ქ ს ი*
მერე, სახის ისე გამოყენებით, თითქოს
საშლელი ყოფილიყო,
აცოცდა კიბეზე და გადაეშვა,
თითქოს ქურაში, რომლის მთლიანი
გადახდილი თავიც წითლად ღვიოდა.
გადამხტარმა, ფრენაში გამოკიდულმა, თავი
შემოაბრუნა და შემომხედა
სრულებით გასაოცარი გამომეტყველებით:
თავი ისე მაგრძნობინა, თითქოს მისი
პირველყოფილი ადგილი ვიყავი,
ვგულისხმობ, მის შემოხედვაში იყო მონიწება
სიძულვილი განცვიფრება სიხარული - და
ლასკო!
რადგან იმ მარჯნის გველების უკან, მისი
მზერა რომ ეყრდნობოდა, ბიზონები
გროვდებოდნენ,

ისე, თითქოს მე, როგორც მოკვდავი არა-
სისხვავე, ხელოვნებაში ნარევი
ძუძუმწოვარი ვიყავი -
ხორცის ნაწილები ვიყავი? მისი კავშირი
სასაკლავოსთან?
მერე უეცრად შეტრიალდა, თავისი ვარდნილი
ნახტომი ს-დ აქცია,
რა წამსაც ქურა Giant Steps-ად დაიშალა!
ერთი წამის შემდეგ, ქრეინთან ერთად ვიყავი
ქურაში,
მის ჩრდილო კედელზე მიდულეზული,
ერთგვარი მაცურებელი, თუმცა თავი
როტონდის რკინაზე
მიქლონილი მეჩვენებოდა. ქრეინი ალებში
გახვეულიყო, ან ტალღებში, ან ზვირთებში,
მოთამაშე და ხსნადი,
ზოგიერთ ალებს აყენებდა და გამოარჩევდა,
როგორც ჯიქნებს, ან სირებს,
აგრძელებდა, შპილებად, სანთლებად, მერე
გამოებმოდა,
სხეულის ნებისმიერი ნაწილით, ჭიპით,
პირით, და ბრუნავდა,
ბზრიალებდა უმწეოდ, ექსტატურად, კაცი-
პროპელერი,
მერე განიკამარებდა გედყვინთურად და

დაინვებოდა მერე სხვა კენწეროზე.
უმეტესნილად თავი იყო, მისი ტანი -
კოლიბრი.
ფრენდა, ერთდროულად თავისი თავის
შიგნით და გარეთ,
ალებს ანექტარებდა, ტრიალიკვროდა.
ისე, თითქოს მთლიანად ნილაბი ყოფილიყო,
ტრიალებდა და ერთ ადგილას ეკიდა
უმსხვილესი ალის თავზე, სულ ერთი ბენოთი.
ქუთუთოები ელუნებოდნენ, გარეგან და
დაბლა,
ბებერ მომაკვდავ ახალშობილს ჰგავდა! 6
თვის ჩერჩილს!
ნელ-ნელა უკან-უკან განფეთქდა, ფიცის
ნინაალმდეგ, მის მეფობას რომ
განავრცობდა,
შეიკუმშა ფეტალურ ზენიტად, და მერე
გაიბერა, ციცქნა გამჭვირვალე დირიჟაბლი,
ელექტრული ქარით, და ამ წამს ქრეინის
შიგნით ვიხილე
ატიკაის მახვილი, ძველ უმწეო ვარსკვლავთა,
ნაკვერცვეთილთა,
კვლავ რომ აღიძვროდნენ შეწირულ პარკში -
შეწირულ? ჰო,
რადგან პოეზია პირველქმნილი გამახვილებაა,

და თავის გაკერილ მკლავებში აღმართავს
ნინამორბედი შემწყვდილებლებით გატენილ
პეონურ სანოლს,
მედუზას თეფშს, როგორც მაკარონულ
ელვას. მერე ჰართი კვლავ თავის
სასიკვდილო კანში ჩაიღვარა
და მე შემომხედა, ისე, თითქოს ვაშლებს ყიდდა.

"ასკეზი" თქვა აგდებულად, "ბლუმის ტკბობა
ისაა, რომ კრიტიკული რენტგენით აჩვენოს
ლექსის კონტრა-ნატურუმ, მაგრამ რადგან
თვით მას პოეზია არ დაუწერია,
უნევს უაროს-ატაროს, გესმის, აუჟანკოვოს
მისი კვერცხისებრი ჩასახება.
როგორც მე და შენ ვიცით, ლექსები
მურენაპრალეებიდან უნდა გამოათრიო,
ეს ბრაილის ნატვიფრები დავინყებული ჩვილი
ბრტყელთევ ზებისთვის,
მათი ფერმჭერები ერთობლივი ვალდებულებაა.
ნიგნი ყოველთვის გვიანაა; ნიგნი,
სინამდვილეში, ნაგვიანებობაა.
ლიტერატურის კვამლი სიტყვიერ
ნაკვერჩხალზეა დამოკიდებული. გვიანი
1960-იანების
ნაძარცვ ქუჩებში მოდის ჰაროლდ ბლუმი,

თან მოაქვს დაკარგული სამოთხის თავისი
განთქმული ნაკითხვა -
ისევე ამაღლვებელი, როგორც ჯეიმს ბოლდუინი,
მოარული ჰარლემის დამსხვრეულ მინის
ფურცლებში, ფიქრობს
მამამისის უსიტყვობებზე, მთელი ცხოვრების
მანძილზე, თავის სულ ახლახან მომკვდარი
მამის, ერთხელ რომ არ უთქვამს ალერსიანი
სიტყვა ჯეიმსისთვის.
ნუ დავივიწყებთ, რომ ლასკოს კარქსოვილში,
კრიტიკოსი განუსხვავებელია პოეტისგან.
ჩვენ დამჭკნარი - თუ ზრდადი? - მოქანავე
ლობიოს ღეროებით ვსაზრდობთ,
რომელთა ფესვებიც დაფარულია, მიღებადი
ემანაციებად,
მაგრამ უძრავი თანამედროვე
რადიოებისთვის ... კოკტოს ორფეოსი,
როლს-როისის რადიოსთან მოკალათებული,
ხმაურიდან აზრის გამოტანას ცდილობდა,
ისევე, როგორც ყველა ჩვენგანი, საუკუნეების
მანძილზე! აცნობიერებდა ორფეოსი,
რომ განავალი ოკეანოსის აფეთქებული
ნანილაკები იყო,
რომ რაც იფრქვეოდა, მისი რადიოს გზით,
ღვთიური მასალა იყო

პყრობილ-მიმობნეული პანის სიკვდილიდან
 მოყოლებული?
 ჩემი შავ-ბნელი გადმოსახედიდან, შენ მიერ
 ჩემი, როგორც ემანაციის,
 და არა მოჩვენების, აღმოჩენა შენს
 ღვინონაკადში, მონაპოვარია შთაგონების
 მხრივ
 და ცხოვრებაში ახალი უფსკრულის აღიარება.
 მე თავი იმიტომ მოვიკალი, რომ ძირითად
 კოსმოსს გამოვთიშვოდი,
 სირცხვილს ვგრძნობდი, არა როგორც
 ყლისმწოველი ან მოკრივის ტომარა
 მეცეცხლურთათვის...
 მე გავიხლიჩე, რადგან მექსიკაშიც კი ვერ
 მივაგენი მერყევ ცის კამარას, ჩემი ბედის
 ანმყოში რომ მივეჭედებინე".

მან დააბზრიალა თავისი La tache და
 დაიბრდღვინა:
 "რამეთუ სმენა მხეცში რჩება,
 და მხეცისაა, და მხეციდან უნდა გამოიტყნას,
 პირდაპირი მნიშვნელობით, უნდა
 გამოიწიროს იმ მუშტისებრი ქისიდან,
 ცოდნას რომ გაუმჭვირ შეინახავდა, იმ
 სათესლე-სადგურიდან,

იმ დუდუნბირთვიდან, ჩვილთა ღვთის გამობის
კოშკი რომ ამოაბრუნა,

"გამოუთქმელი სისასტიკე იმისა,
რომ ცხოვრობდე და არავინ გყავდეს შენს
გასამართლებლად..."

- ღვთის კარგვა? მაგრამ ჩვენ ღმერთი
არასდროს გვეოლია, არც ღმერთები,
როგორც დასავლეთის პლაგიატორები,

ეკლესიაში დავდიოდით,
არავის გველი არ შეუყვანია ჩვენს უნაზეს
ნახვრეტში 12 წლის ასაკში,

და ღამე? **ღამე ოფელიურია,** დაიღრიალა,
"მისი სხეული წყალში ღამის შეგრძნებაა
ჩვენს მიღმა რომ მისრიალებს, ჩვენსკენ,

სანამ საგანთა კრობა
ისევ და ისევ ათავისუფლებს, სანამ უმანკო
სილამაზე

ისევ და ისევ იძირება ჩვენი ღვარძლისა და
დაბნეულობის ტბორულ შრეებში..."

ვამჩნევდი, რომ დაღლილიყო, რომ ნელ-ნელა
სუბლიმაცია იპყრობდა.

რალაც დროის მანძილზე არაფერი უთქვამს.
მე ამდროს შიშველ კაცზე ვფიქრობდი
ჰიროშიმადან

რომ დგას იმ ინფერნოში, თავისი
ხელისგულით რომ იშვერს თავის თვალის
კაკალს.
მე ვფიქრობდი ჩემს კომპარზე, რომელშიც ეგ
თვალის კაკალი
ცაზე აცოცდა და უშველებლად ჩემს თავზე
გადმოეკიდა, ეგ თვალის კაკალი
ჩვენს მთვარეზე ძღვევამოსილი, სინდისის
სატელიტი,
ძირს ანათებდა, როგორც შვეულმფრენის
სხივი, ყველაკაცის სახლის ეზოში...

ქრეინმა თასი პეშვში მოითავსა და პარალიზება
კვლავ თავის მხრებში გაამტვრია,
მოუჭირა რა ჭიქას მანამ, სანამ ზურგში არ
გადატყდა.
შემდეგ მოაგროვა თავისი ანატომია, თავი
მომცროდ მოაქურა,
უთმო არსება თასის ძირას.
მეზღვარით გამომესალმა, ჩალად
დაიგვერდა,
კიდემდე ჭოკად გადახტა, წამოიმართა და
თვალის ჩაკვრით ჩაყვინთა, თითქოს
ამბობდა, ეს მანამდეც მიქნია!
და გაქრა ციციქნა ლაგუნის მენამულ

გრეხილსა თუ ლეთეში,
აღისფერი ძალმომრეობა რომ იგონებდა
წრიულ თვითწმენაში.
ახლა სად ყვინთავდა? ღეროში რომ შეაღწია,
მე ვარსკვლავები დავინახე.
ნუთუ ამ ხილვას ვრცელ ვულგარულობაში
უნდა მივეშვი?
სალანძლავი სიტყვების თხევადი კუილი
გამოიკლაკნა, და ის გამქრალიყო,
ვულგარული და მგლოვიარე, ვულგარული,
ბულგარისა, ვულგარი და სრული.

[კომენტარი: რაც აშკარაა, ლექსის ტრაექტორია არქეტიპულ პოეტურ აქტს, მკვდრების საუფლოში / ქვესკნელში / ჰადესში დაშვებას ინსცენირებს (განსაკუთრებით, ალბათ, ოდისეოსის დაშვებას და ტირესიასთან შეხვედრას *ოდისეაში*) – გასათვალისწინებელია ისიც, ალბათ, რომ ეს ტრაექტორია, ზოგადად, ეშელმანის (და, იქნებ, საერთოდ ყველა) პოეზიის მთავარი თემაა: დაშვება ქვესკნელში, როგორც არაცნობიერში, როგორც საკუთარ სხეულში, და, განსაკუთრებით მის პოეზიაში, როგორც დაშვება ქვესკნელის პირველქმნილ ნიმუშში: ზედა პალეოლითურ მოხატულ გამოქვაბულებში. (თავად ლექსის ფორმაა, ცხადია, *ვერტიკალუ-*

რად დაბლა დაშვება) რაც შეიძლება ნაკლებ თვალში საცემი იყოს ისაა, რომ ამ ლექსს სხვა თანამგზავრი თუ მოდელიც ჰყავს: ჩეხი პოეტის, ვლადიმირ ჰოლანის გრძელი ლექსი *ღამე ჰამლეტთან*, რომელიც ჩვენი დროის ერთ-ერთი მთავარი ლექსია და რომელიც ეშელმანმა ინგლისურად თარგმნა (ჰოლანთან პოეტს ღამით ეცხადება ჰამლეტის აჩრდილი და, გათენებამდე, გრძელ საუბარს, მეტწილად მონოლოგის სახით, აბამს მასთან). "ჰამლეტის" (ან ტირესიასის) ნაცვლად, მხლებელი მკვდარი აქ ჰართ ქრეინია, ეშელმანისთვის უმნიშვნელოვანესი ამერიკელი პოეტი (*vide*, ავტორთან საუბარი ამ წიგნის ბოლოს). ქრეინის ვიზიონერული პოეზია ორომს შორის პერიოდის ამერიკული პოეზიის ერთ-ერთი მწვერვალია; ამ ლექსის კითხვა შეიძლება გააღრმავოს და განავრცოს ქრეინის პოეზიისა და ცხოვრების ცოდნამ, მაგრამ აქ იმის თქმას ვიკმარებ, რომ პოეტმა 1932 წელს, 32 წლის ასაკში მოიკლა თავი - გადახტა გემი ორიზაბა-დან.]

მოთხრობა

ასე დაიწყო: სამყაროს არ აქვს წარმოშობა.
ჩვენ გარს ვერტყმით მომენტს, საყვარლები
რომლებიც, გარს ვერტყმით რა ერთმანეთს,
ვიძირებით

ფანტაზიაში:

ახლა ჩვენ ვიცით ცხოვრების აზრი.

უორდსუორთის მოგონება: დაემხო ნება,
ნანგრევების განებივრება, ისე, თითქოს
უხუცესი კაცი
ფიქრობს რა ყველაზე ადრეულ
რამეზე
წარმოსახვას სთავაზობდეს მის უგულუხვეს
საბოძვარს.

ლექსი გველია, წამიერისგან მიიჭაობებს,
ახლადან მიხობხავს (მის მდგომარეობათა
პირნაკეთობად)
ფენოვან, ნივთიერ დროში.
ახლა დგას ტერას ცრემლყურად მოწყვეტილი
ერა.

გველასთვის, მარტოოდენ კლაკნილი
მის მადაში.

ჩვენ ვაღიარებთ პირველწყაროს იმისთვის
რომ ვაღიაროთ ბოლო,

და თუკი შენი სასმელი წყალი
საკანალიზაცია,
მსგავსი ქცევა გასაგებია.

როდესაც წყალი სუფთაა, ლილითის ანატომია
თვალმოკვრადია თითოეულ წვეთში.

მაგრამ არასდროს წყალი არაა სუფთა.

მანამ, სანამ დრო, როგორც ჩანს იყო
სუფთა წყლის ერთი ჭიქა.

მაშასადამე, ვვარაუდობთ, მას მერე, რაც დრო
იქნება კიდევ ერთი.

ცხოვრება, სიცარიელეს გარშემორტყმული
შარავანდედი.

ასე განაგრძე: არა სხეული სულის წინააღმდეგ,
არამედ ნებისმიერი სიტუაციის
თანდაყოლილი სიორმაგე.
ამგვარად შერწყმა შეიცავს აგრეთვე უფსკრულს.

დასკვნა: გამოკიდული ვარ პირველწყაროსა
და ახლას შორის,
ანდა პირველწყაროსა და ახლადან სულ ერთი
წამის წინ.
თავს რომ განვიკვანძავ ორივე ბოლოდან,
ვვარდები უ დაბრში, უფსკრული რომ
მთავაზობს.

არაფერს მოაქვს კმაყოფილება. და,
ჩემი ტანჯვა არაფერია. ორი ცალი საფოსტო
მარკა
მინებებული, ზურგდაზურგ,
უფსკრულკადაბრა.

რაა, რაც აკლია? რა და პოეზია იმდენად
სავსე კლანჭებით
რომ მკითხველს სახე მოაგლიჯოს.
მეტისმეტია? ნახე კაცები რას უშვებთან
ერთმანეთს...
ხელოვნება რატომ უნდა დასჯერდეს
ნაკლებს?

პოეზიის საშინელი პასუხისმგებლობა:
ენაში სამყარო იყოს.

მთვარის ჭივი

მონტე ალბანთან, დანსანტეს წინაშე,
იხრება ანა მენდიეტას ჩრდილი.
გაბრტყელებული ფიგურა, ანას მსგავსად,
სულზედაპირი,
ქვის ლოყა, კუზიანი შროშანოვანი კამარით,
დაგლეჯილი ხილვის გულში.
ამრიგად, თანაგრძნობა. ამრიგად ხრეშთან
ნაზავი სინაზე.

მზიური ისრის წვერში,
ვაგნებ დაბმულ და გაფარჩხულ დედაჩემს.
დიდი ლოკოკინა მოადგა პლაცას.
მეტაფორაში, პირველქმნილი მღელვარება:
ყველაფერი არაფერია,
რალაც არის შხამიანი სოკო, რომლის ქვეშაც
დაფლეთილი ელფები იკუნტებიან.
რა დროა საჭირო იმისთვის, რომ მინის სიმძიმე
მივიღო თავში?

კოატლიკუე წინ იხრება
საკმარისად, იმისთვის რომ მატლს ჩრდილი
მიართვას.
კაცად მის წინაშე, ვიგრძენი ჩემი ჩვილი ზომა
დედაჩემის წინაშე - ანდა, მოდი, ვთქვათ

კოატლიკუეა ზომა რომელიც გარს ერტყმის
სვრელს
დედაჩემის ვაშლში რომ გავთხარე - და
ამდენად, მართლაც,
მატლი ვარ ჩრდილში, გველკაბამ რომ
გადმოფინა
- რომელსაც ხელს არავინ ართმევს.
კოატლიკუეს გულს ართმევენ,
რადგან ისიც დიადი გველის ამაღის ნაწილია,
ყველა სწორ პასუხს ესმის კითხვა
ორი ჩხრიალა გველისგან, შუბლმიტყუპებული
კითხვის ნიშნების მსგავსად რომ
ურთიერთიწყმიან მის თავად.

ოაქსაკურ ქვენათებაზე
ღამის ცა ჩამოკიდულ ამაღლებად,
ნეკროპოლისი ჩამოკიდულ დაცემად.
ჩვენ შევყუყუღვართ, სამუდამოდ, როგორც
ახლა, ნაზ ძვლის მკლავებში,
ზენიტის მილიდან გამოსული ნიავეთა და
მოთქმით განმტკიცებულნი,
მილიდან რომელშიც თხევადი ღამე იღვრება,
ერთგვარი ღარვული აბანოზი ბეისბოლის
მოთამაშეთა ხელებისთვის,
ხდომილებათა ნაწინავი მალემქროლ ნაკადში,

ანმყო როგორც პარაშუტის დამძიმებული ქისა,
წარსული კი მისი გუმბათი, მომავალი
მინის ფარული ღიმილის აღმასვლა.

დრო შრეებადაა განლაგებული. ყოველი
სანყისი აღრმავებს
ისე, თითქოს ყოველი ფოთოლი თავის ხეს
ინონიდეს,
მაშასადამე, სადაც მე ვდგავარ: მეს წონა?
დედამინის ბარძაყებიდან ამოქაჩული ჩვილი,
ან იქნებ ქვაა, რომელიც კაცისგან გამოდის,
რაც ყველაზე მაგარია კაცში, არ-ყოფნის
საზიდი,
იყო სასრული ჩიხი
სათესლე ანგელოზს შეჯახებული.

მე სამხრეთული ჯვრის საყრდენზე ვარ
გაკრული,
ფლუგერი ჩემი უიმედო ცენტრალური ძილის
ყორღანზე,
აქ, ჩემი ქოთნებითა და თოჯინებით,
ცოცხლად დამარხული ჩემს წარმომავლობაში,
იმ თავისებურებათა თხემიან მუშტში
რომლებიც ჩამომკიდეს, რომლებიც ავირჩიე,
მეტარებინა.

თეთრკანიანი დასავლელი რევოლუციურ
ლოდებს არ ძრავს.
სეზერისებრი კაცისგან განსხვავებით, ის
ლარიბებისთვის არ ლაპარაკობს.
ის ნაუღა სურნელებაში, რაღაც, რაც
არ იკლებს, ანდა იკლებს, ლალატობს
კვამლსადენში ჩალაგებულებს.

"მთვარის ქიპი" მექსიკამ
ჯერ საფლავიდან ამომთხარა, ბუზების შავი
ლაბადა
შემოდარცვული ჩემი უმანკო გულის ანანასს.
ესაა სადაც მე ჩემს პოეზიას დავმარხავ,
მთვარის სისხლის კარიბჭე, ხეობა, რომლის
ბილიკიც
ჭიანჭველების ზურგებია, მბზინავი
მენამული გზა,
ესაა სადაც ყოველთვის მსურდა, მეთამაშა,
ზეატყორცნილს, ფალურ სიზმრის ოჩოფეხებზე,
გულივერ-კაცი, დროსთანკოლაჟირებული.

მე ვარ კაცი, რომელიც გზას იკვალავდა კაცში,
რომელიც იკვება კაცის ძვლის ტვინით და
გვაცნობა რომ მას წყარო არ აქვს.
რა რს სევ და ნაიმღერა ნოს მოჩვენებამ.

"ბინძური წყალი, რომელიც სათლს მაინც
წმენდს"

უპასუხა მენსტრუალურმა მესიზმრემ.
მე, არიელმა, ორს შორის ჩაფურთხებულმა,
მე, არიელმა, ორის მიერ განთავისუფლებულმა,
ვიხილე ლოგინად მომაკვდავი გოგო, მისი
ხელი ვარდის ხე იყო,
მასთან შევხობდი, შევკარი მე
თხრილად მის გარშემო, ნიმბად,
მერე ხემ იყვავილა ზღაპრული შხაპი.
თითოეულს ციცქნა ლელვის წინსაფარი ეკეთა.
თითოეულს ხელში შუშხუნა ეჭირა თან
წესისამებრ უვლიდა გარს ხეს.

და მონტე ალბანზე ჩვენ
პატარა უჯიშო ძუკნა გამოგვყვა
რომელიც ჯერაც თავის ნაშიერს კვებავდა,
ჩვენი თანამგზავრი ამ უმთვარეო ლამით.
ის ჩამოგვეყრდნო, სანამ ჩვენ ვისხედით,
ბინძური, ანცი,
კუდს აქიცინებდა ავტოსადგომისკენ
სადაც მე მისი შვილება ვისურვე.
პატარა კაცო, შენ გიშვილეს,
პატარა სნეულო ცუგა, პატარა შულამიტ
კორდზე -

მის სადავეზე, ძალა იღვრება შენს ყელში.
საქმე მარადიული გარდაქმნაა,
დედა უსასრულოა. ვამპირული
სიტყვასიტყვითობის წინააღმდეგ,
შეაკავე მეტაფორა, დანვი ჯვარი მენტალური
ტკივილით,
ის კვლავ წარმოიქმნება, ია, ზაფხულის
ქარიშხალი.
ამალამ მე შეცდომის უკვდავებასთან
გავედი კავშირზე. ჩურუნგა,
ჰქმენ! გამილე შენი ფორამენ მაგნუმ.
გენიტალიებსა და ტვინს შორის
მხოლოდ აფეთქებული ხიდებია.

**"არ წარ ვაღიარებ, სხვის მემოდიას
ასრულებდი - შენი მემოდიური საზი
შეჰყენი!"**

(საუბარი კლვიტონ ეშელმანთან)

ირაკლი ყოლბაია: შენი ლექსი "მოთხრობა" ასე იწყება: "ასე დაიწყე: სამყაროს არ აქვს წარმოშობა", და მაინც, მეჩვენება, შენი პოეზია წარმოშობის მუდმივი ძიებითაა შეპყრობილი - პირადი წარმოშობა; წარმოსახვის / პოეზიის წარმოშობა. ამავე სახელწოდების ადრეულ ლექსში ბლექიკიანური "პერსონაჟიც" კი გვხვდება, სახელად Origin (ალუზია სიდ კორმანსა და მისი ჟურნალ 'origin'-ზე?). შეგიძლია, ისაუბრო წარმოშობის მოტივზე შენს პოეზიაში და, უფრო კონკრეტულად, შენი, როგორც პოეტის წარმოშობაზე?

კლვიტონ ეშელმანი: ჩემი წარმოშობასთან დამოკიდებულება მრავალნახნაგოვანია. ვფიქრობ, ეს მაშინ დაიწყო, როცა 16 წლისამ მოვისმინე, როგორ უკრავდა ბიბოპ პიანისტი, ბად პაუელი სტანდარტულ მემოდის, "Tea for Two". პაუელის შესრულებას გაუთავებლად ვუსმენდი, ვცდილობდი მომხეტლებინა განსხვავება სტანდარტსა და იმას შორის, რასაც მას ბად პაუელი უხერხებდა, როგორც

ის ეპყრობოდა მას. ბოლოს ბუნდოვანმა აზრმა მოაღწია ჩემამდე: არ ხარ ვალდებული, სხვისი მელოდია უკრა - იმპროვიზირება შეგიძლია (როგორ?), შენი მელოდიური ხაზი შექმენი! როგორ, მართლა? ანუ არ ვარ ვალდებული, ჩემი მშობლები გავიმეორო? დარჩენილი ცხოვრება მათი მელოდია არ უნდა ვუკრა? მოგვიანებით მივხვდი, რომ ბად პაუელმა ტრივიალური სიმღერა აიღო და წარმოსახვით სტრუქტურად აქცია. თუმცა მართალია, რომ ჩემი პირველი შეხება წარმოსახვასთან სასტუმრო ოთახის იატაკზე კომიქსების კითხვა იყო, მოზარდობისას ბად პაუელი ჩემი პირველი შეხება იყო შემოქმედებასთან, და, უდავოდ, საკვანძო ფიგურა, როდესაც, 23 წლის ასაკში, პოეტი გავხდი.

იმავე დროს, როდესაც, ინდიანას უნივერსიტეტში, ლექსების წერა დავიწყე, ბიბლიოთეკაში სიდ კორმანის პოეზიის ჟურნალი, 'origin' აღმოვაჩინე. სიდთან მიმონერა დავიწყე, და 1962 წელს, როდესაც კიოტოში ვცხოვრობდი, ის გავიცანი ყავახანაში, სადაც ყოველ საღამოს იჯდა. რამდენიმე წლის მანძილზე ვუყურებდი, როგორ ამზადებდა და ადგენდა 'origin'-ს და მისგან უამრავი რამ ვისწავლე პოეზიის თარგმნაზე. კორმანი პირველი ამერიკელი იყო, ვინც დიდი გერმანელი პოეტი, პაულ ცელანი თარგმნა ინგლისურად. ამავე პერიოდში მეც

გადავწყვიტე, პოეტური შეგირდობის პროცესში, სეზარ ვაიხოს *ადამიანური ლექსები* მეთარგმნა.

თითქმის ყოველ შუადღეს, ამ პერიოდში, ვაიხოს თარგმანებზე ვმუშაობდი სხვა ყავახანაში, რომელსაც იორუნომადო ერქვა, რაც იაპონურად "ლამის ფანჯრებს" ნიშნავს. ერთადერთ დამაკმაყოფილებელ ლექსში, რომლის დაწერაც იაპონიაში ყოფნისას მოვახერხე ("იორუნომადოს ნიგნი"), თავი ერთგვარ უანგელოზო იაკობად წარმოვიდგინე, შევჭიდებოდი ფიგურას, რომელიც ფლობდა ენას, რომლის მნიშვნელობის გამოგლეჯასაც ვცდილობდი მისი ხელიდან. მე დავმარცხდი და შუა საუკუნეების იაპონიაში, სეპუკუს (ან ჰარაკირის) რიტუალურ ადგილას ამოვყავი თავი, სადაც ვაიხომ (ახლა ბატონის როლში) მიბრძანა, ჩემივე მუცელი გამომეფატრა. ასეც მოვიქეცი, წარმოსახვით, გავწყვიტე ჯაჭვები ჩემს "მოცემულ" ცხოვრებასთან და გამოვუშვი დაიმონი, რომელსაც იორუნომადო ვუნოდე, რომელიც ამ წამამდე (ასე მითხრა ჩემმა ხილვამ) საკურთხეველს იყო მიჯაჭვული ჩემს მზის წნულში. ამრიგად, ამ დროს ვაიხოსთან ჩემი ბრძოლის ნაყოფი იყო არა წარმატებული ლიტერატურული თარგმანი, არამედ წარმოსახვითი ძვრა, რომელშიც ჩემმა ტექსტთან ურთიერთობამ მესამე ფიგურა წარმოშვა. მაშ, სიკ-

ვდილი და რეგენერაცია = სეპუკუ და იორუნომა-დოს დაბადება, ანდა გარღვევა იმაში, რასაც შეიძლება რიტუალური ცხოვრება ეწოდოს.

თუკი ბად პაუელმა და იორუნომადომ (ვაიეხოს გავლით) მოკლე, თუმცა აუცილებელი, თავგადასავლები მომცეს წარმოშობის გზაზე, გადამწყვეტი ზედა პალეოლითის, ანუ კრო-მანიონული მღვიმეების მხატვრობის აღმოჩენა იყო სამხრეთ საფრანგეთში, სადაც 1974 წელს ჩავედი. ჩემი ცოლი, ქერილი, და მე სოფელში ვცხოვრობდით დორდონის რეგიონში და მას მერე, რაც ამ გამყინვარების ხანის მოხატულ მღვიმეთაგან ერთ-ერთს პირველად ვესტუმრე, ღრმა წარსულმა მომიცვა. ეს უშველებელი ტრანსპერსონალური სივრცე (შემორჩენილი ისტორიისა ან ენის გარეშე) სრულიად შორს იყო ჩემი წარმომავლობისგან, და 70-90-იანების მანძილზე, მუდმივად ვუბრუნდებოდი და ვიკვლევდი მოხატულ მღვიმეებს. მე პირველი პოეტი ვარ, ვინც ის შეასრულა დღეისთვის ჩვენთვის ცნობილ ხელოვნების წარმოშობასთან დაკავშირებით, რასაც ჩარლზ ოლსონმა "გაჯერებითი სამუშაო" ['saturation job'] უწოდა. პოეზიის კრო-მანიონულ მეტაფორებთან დაკავშირებას, და მის ამ გზაზე გაყოლას, არა მხოლოდ მიყავხარ უღრმეს ქვენაფენთან - ჭემმარიტ საძირკველთან - არამედ გაკავ-

შირებს გარემოსთან, რომელშიც წარმოსახვა პირველად გაიფურჩქნა. ამ მღვიმეებთან ზრდადმა კავშირმა გამაცნობიერებინა, რომ, როგორც ხელოვანი, ვეკუთვნი პრეტრადიციას, რომელსაც სულის ქმნის უძველეს ღამეებთან და დღეებთან მივყავართ.

ი. ყ.: ბევრ შესაძლო კითხვას ვხედავ, რომლებსაც შენი პასუხი შეიცავს, და მინდა, ზოგიერთ მათგანს მოგვიანებით დავუბრუნდე; მაგრამ პირველ რიგში მსურს გკითხო ამერიკული პოეტური სცენის შესახებ იმ დროს, როდესაც გადანჯიტი, პოეტი გამხდარიყავი. შენ 1958 წელი ახსენე, როგორც ერთგავრი სანყისი წერტილი შენთვის - საიდანაც ორ წელიწადში დონალდ ალენის ანთოლოგია, *ახალი ამერიკული პოეზია* გამოიცა. შეგიძლია ისაუბრო ამ მომენტზე, ისევე როგორც ამ არაფორმალურ, მაგრამ (მეჩვენება) გადაჯაჭვულ მოძრაობაზე, რომელიც იმ დროს ვითარდებოდა, როცა შენ წერა დაიწყე? შენ ახსენე სიდ კორმანი და ჩარლზ ოლსონი; შეგიძლია ისაუბრო სხვა პოეტებზე, წინა ან შენი თაობის, რომლების პოეზიაც მნიშვნელოვანი იყო შენთვის? შენ ისაუბრე ვაიეხოზე, როგორც ოსტატ პოეტზე, შენი პოეტური შეგირდობის პერიოდში; ვინ იყვნენ, ამავე პერიოდში, ამერიკელი ოსტატები, ინიციატორები? შესაძლოა

იმის თქმა, თუ რას წარმოადგენდა ახალი ამერიკული პოეზია (ზოგადად / პირადად შენთვის)?

კ. ე.: 1958 წელს სტუდენტი და პოეტი ჯექ ჰირშმანი და მისი ცოლი, რუთი, გავიცანი. ჰირშმანები ნიუ იორკიდან ჩამოვიდნენ ინდიანაში; ნიუ იორკში ისინი ახალგაზრდა პოეტებს - რობერტ კელის და ჯერომ როთენბერგს - იცნობდნენ. კარგად იცნობდნენ, აგრეთვე, 20-ე საუკუნის ევროპელი პოეტების (მაგალითად, ლორკას, ბრეტონის, რილკეს) შემოქმედებას და პირველად მათგან გავიგე ბევრი ისეთი პოეტის შესახებ, რომელსაც დღემდე ვკითხულობ. ჯექს და რუთს პოეზიის კითხვის კლუბი ჰქონდათ, სახელად "Babel", სადაც ჩემი პირველი კითხვა მოენყო, სენ-ჯონ პერსის თარგმანებით. ამავე დროს აღმოვაჩინე ჟურნალი 'origin' და დავინყე ისეთი პოეტების კითხვა, როგორებიც არიან ალენ გინსბერგი (რომლის 1956 წელს გამოცემული "ყმუილიც" სკანდალურად პოპულარული იყო ამ დროს), ჩარლზ ოლსონი, რობერტ დანკანი და პოლ ბლექბერნი, რომლებმაც აგრეთვე 50-იანებში დაიწყეს გამოქვეყნება. ამავე დროს აღმოვაჩინე პაბლო ნერუდას და სეზარ ვაიხოს პოეზიები, ლათინურ-ამერიკული პოეზიის ანთოლოგიაში, და, ლექსიკონების გამოყენებით, თარგმანების შესწავლა დავინყე (თავზარი დამცა

იმან, თუ რამდენად უზუსტო იყო პოეზიის თარგმანების დიდი ნაწილი, რამაც, ვფიქრობ, დიდი როლი ითამაშა იმაში, რომ მოგვიანებით ნერუდას, ვაიხოს, ემე სეზერის და ანტონენ არტოს მთარგმნელი გავხდი). ეს იყო ხანა, როდესაც ათასობით ახალგაზრდა "დაადგა გზას" და მეც, 1958 წლის ზაფხულს, დამგზავრებით ჩავედი მექსიკაში. ამ მოგზაურობამ მოგვიანებით შთამაგონა, მეცხოვრა სხვადასხვა ქვეყანაში, იაპონიასა და საფრანგეთში. კიოტოში ყოფნისას უილიამ ბლეიკის პოეზია სრულად წავიკითხე და დიდხანს ვიკვლიე გზა მისი გრძელი წინასწატრმეტყველური პოემების, *ოთხი ზოას*, *მილტონის* და *იერუსალიმის* უსიერ ტევრში. შთაგონების გარეშე, რომელიც ბლეიკთან ჯაჯგურმა მომცა (ერთხელ, *ურიზენის წიგნის* კითხვისას, გული წამივიდა), არ მგონია, მქონოდა იორუნომადოს წარმოშობისთვის საჭირო მხნეობა.

ყველა ხსენებულმა პოეტმა, ისევე, როგორც უოლტ უიტმენმა, ემილი დიკინსონმა, უილიამ კარლოს უილიამსმა, ჰართ ქრეინმა, გარი სნაიდერმა, ედრიენ რიჩმა მომცეს იმის შეგრძნება და ცოდნა, თუ რა არის და რა შეიძლება იყოს პოეზია. ამათგან, ვფიქრობ, ყველაზე მნიშვნელოვანი ჩემთვის ჰართ ქრეინი იყო. ლექსებმა "ქრისტეს ცრემლე-

ბი" და "ღვინის სამხეცე" ისევე შემძრეს, როგორც - ბლეიკის ზოგიერთმა თხზულებამ. ეს ლექსები ჩემგან ითხოვდნენ, თავი განმეგრცო, რათა ჩემში დატეულიყო საგანთა უჩვეულო აღქმა, რომელიც, ინტუიცია მკარნახობდა, არ იყო ნონსენსი ან-და უმიზნოდ რთული და გაუგებარი. ქრეინის მეტაფორული ცვლები მაგონებენ პაუელის უნესრიგო ბიბოპ რიფებსა და ხაიმ სუტინის მიწისმძვრელ რუმბა-პეიზაჟებს.

აი, რამდენიმე კომენტარი პოეტებზე, რომლებიც უკვე ვახსენე და რომელთაგანაც ყველა უზომოდ მნიშვნელოვანი იყო ჩემთვის:

მას მერე, რაც 50-იანებში ჩრდილო ამერიკული ტრიქსტერი კოიოტის შესახებ დაიწყო ლექსების წერა, გარი სნაიდერმა განავითარა მგრძნობელობითი, ლანდშაფტის თანახმიერი, ცვლილებებისა და მოძრაობის პოეზია, რომელიც, ჩვენი პოტენციური პლანეტარული დაღუპვის ფონზე, ერთგვარ განსაზღვრულად იქცა ადამიანის ცნობიერებაში. სნაიდერი ეტრფის ბუდისტური სიცარიელის პრინციპს: "მე" არ არსებობს, ყველაფერი, რასაც ვხედავთ და რაც ვართ, ცარიელია. ამრიგად, სნაიდერის პოეზიაში არ გვხვდება სენსიტიური ან ტანჯული ფსიქოლოგიური სუბიექტი. 2000 წლიანი ქრისტიანობით მართული სამყაროს "არაქრის-

ტიანულ" ბუნებაში დასაბრუნებლად, ღირებულე-
ბათა საზომი ძირეულად უნდა შეიცვალოს. სნაიდ-
ერის მთებს და მდინარეებს ბოლო არ უჩანთ პირვე-
ლი მნიშვნელოვანი დასავლური პოემაა, რომელ-
იც ბუდისტური პერსპექტივიდან ხატავს ბუნებ-
რივი სამყაროს ფართო სურათს.

რობერტ კელი, ალბათ, 20-ე და (ჯერჯერო-
ბით) 21-ე საუკუნის ყველაზე ნაყოფიერი პოეტია.
გარდა სამოცდაათზე მეტი პოეტური კრებულისა,
ის რამდენიმე რომანის, მხატვრული პროზისა და
ორი თეორიული/კრიტიკული წიგნის ავტორია.
კელი ისეთივე გამომგონებელია პოეზიაში, როგ-
ორც პიკასო იყო მხატვრობაში: მას ძალუძს საზრი-
ანად და წარმოსახვითად იმპროვიზირება ნების-
მიერ რამეზე, რაც მის ყურს, გულს ან ხედვას მოხვ-
დება. კელი მიიჩნევს, რომ პოეტი ჰოლისტური
მსოფლხედვის მქონე მეცნიერია, პოეზია კი მთლი-
აობის მეცნიერებაა.

ჯერომ როთენბერგის *ხურბნ* (1989) ჩვენი
დროის უდიდესი სერიული ლექსია; ამ მხრივ ის
ამავე ზომისა და მნიშვნელობის სხვა ლექსების
გვერდით დგას, როგორებიცაა ემე სეზერის *მშობ-
ლიურ მხარეში დაბრუნების რვეული* და ვლადიმირ
ჰოლანის *ლამე ჰამლეტთან*. ებრაელთა აგონია სიკ-
ვდილის ბანაკებში საფუძვლიანადაა გამოკვლეუ-

ლი, დამონმებული და დოკუმენტირებული, მაგრამ, ჩემი ცოდნით, *ხურბნ* პირველი ამერიკული ლექსია, რომელიც ამ აგონიას ემოციურად, ინტელექტუალურად და წარმოსახვითად ამუშავებს. ის თავდაყირა აყენებს ადორნოს "აუშვიცის შემდეგ პოეზია ვერ იქნება"-ს და ამბობს: "აუშვიცის შემდეგ მხოლოდ პოეზია არის". მსგავსი გადააზრება ყველა პოეტისგან, ნებისმიერ ადგილას, მოითხოვს იმაზე ფიქრს, თუ რამდენადაა თვით პოეზია ასორმოცდაათი მილიონი მოკლულის ენა. *ხურბნ* უზომოდ პირადული, შემზარავი, სინაზით სავსე და გამჭრიახი სტრუქტურის ლექსია. როდესაც, რამდენიმე ათწლეულის წინ, პირველად მოვისმინე, როგორ კითხულობდა მას როთენბერგი, ვიგრძენი როგორ ამოძრავდნენ მხეცურად დაღუპულთა, წლობით უხილავთა და გამქრალთა გველთვე ზეები ჩემს კანქვეშ.

ი. ყ.: შენი შემოქმედების ნებისმიერი ყურადღებიანი მკითხველი, მნამს, შენიშნავს გადაკვეთის ნერტილებს შენსა და იმ პოეტებს შორის, რომლებიც ზემოთ განიხილე. მაგრამ გარი სნაიდერზე წერ: "პოეზიაში არ არის სენსიტიური ან ტანჯული ფსიქოლოგიური სუბიექტი". მჯერა რომ შენი პოეზიის ერთ-ერთი მთავარი, ხშირად გამანადგურებელი ძალა სწორედ იმის უარყოფაა, რომ ლექსი

სრულებით დაიცალოს სენსიტიური და ტანჯული მე-სგან. ასეთი მე გვხვდება იმ ლექსებშიც კი, რომლებიც თითქოსდა უშუალოდ ზედა პალეოლითს ეხება. ამ მხრივ, ვფიქრობ, შენი პოეზია, შეიძლება მეტად უახლოვდებოდეს პოეტებს, რომლებიც თარგმნე - ვაიხოს, სეზერს, არტოს, ჰოლანს; მრწამსით, რომ პირადი, ადამიანური "გულის სიბნელე" მარად უნდა დარჩეს ლექსში, მიუხედავად ტრანსპერსონალური სიღრმისა, სადაც შეიძლება ლექსმა ჩააღწიოს. გესახება ეს შენი შემოქმედების გარკვეული ასპექტის აკურატულ აღწერად? თუ ასეა, იქნებ ისაუბრო ამ აუცილებლობაზე პოეტისთვის, იყოს "სხვა", მაგრამ - მხოლოდ საკუთარ თავში და ცხოვრებაში ჩაღრმავების ხარჯზე?

კ. ე.: არ გეთანხმები, რომ - გციტირებ - "პირადი, ადამიანური "გულის სიბნელე" მარად უნდა დარჩეს ლექსში, მიუხედავად ტრანსპერსონალური სიღრმისა, სადაც შეიძლება, ლექსმა ჩააღწიოს". მე მსურს, მოვიხმო სიშავე კაცის სულში, როგორც ჩემი სტაბილიზაციისა და კონცენტრაციის ერთ-ერთი მთავარი ნაწილი, მაგრამ მე არ მსურს, რომ ამ სიშავემ მართოს. წარმოსახვითი სამყარო, რომლის შექმნაც ვცადე, მოიცავს: ჩემს ოცდახუთწლიან კვლევას საფრანგეთის მოხატულ მღვიმეებში, მათში სახითმეტყველების წარმოშობის ძიებას;

მრავალ ლექსს სხვადასხვა ხელოვანზე, როგორც ბიც არიან კარავაჯო, სუტინი, ლეონ გოლუბი, უნიკა ცურნი და იერონიმუს ბოში; და ვაიხოს, სეზერის, არტოს, მიშელ დეგის, ბეი დაოს, ვლადიმირ ჰოლანის და ხოსე ანტონიო მაზოტის თარგმანებს. თუმცა ვცდილობ, იმის უმეტესობაში, რასაც ვწერ, ავაგო პოლიტიკური ცნობიერება. იმასაც ვაცნობიერებ, რომ პოლიტიკურ აგენდაზე დამოკიდებულება ისევე ვნებს წარმოსახვას, როგორც - თვითცენზურა. თუ პოეტი ერთდროულად არ უარყოფს და აღიარებს, მიიღებს სამყაროს მშენიერებას და საშინელებას და, ამავდროულად, - იმასაც, რასაც აღქმა და ქვეცნობიერი სთავაზობენ, მაშინ მხოლოდ გაუთავებელი "ოფიციალური სალექსო კულტურა" გვრჩება.

გარი სნაიდერი დაახლოებით ოცი წლის ასაკში გახდა ძენ ბუდისტი და თვლის, რომ რელიგია მისი ფსიქოლოგიური/სულიერი ცხოვრების ცენტრალური ნაწილია. 1996 წლის ინტერვიუში მან თქვა: "არ ვფიქრობ, რომ ხელოვნება რელიგიას ქმნის. ის უდავოდ გეხმარება, იკვლიო შენი ცნობიერება, გონება და მოტივები, მაგრამ ეს არაა მისი პროგრამა... ვფიქრობ, ხელოვნება ძალიან ახლოა ბუდიზმთან და შეიძლება ბუდისტური პრაქტიკის ნაწილი იყოს, მაგრამ არის ტერიტორიები,

რომლებიც ბუდისტურმა ფსიქოლოგიამ და ფილოსოფიამ უნდა იკვლიონ, ხოლო ხელოვნების მცდელობა იგივეს კეთებისა სისულელე იქნებოდა."

მე პრესბიტერიანულ ოჯახში გავიზარდე. მამაჩემი მღვდელი იყო ახლომდებარე პრესბიტერიანულ ეკლესიაში, დედაჩემი კი იქვე გუნდში გაღობდა. რელიგია არასდროს მაინტერესებდა და როდესაც პოეზია აღმოვაჩინე, მივხვდი, ეს იქნებოდა, რასაც ცხოვრებას მივუძღვნიდი და რაიმე დამატებითი ფილოსოფია ან რელიგია არ მჭირდებოდა იმის გასარკვევად, თუ რის მიღწევას ვცილობდი. მე რელიგიას ნეგატიურად ვაფასებ, არა მხოლოდ ზოგადად კაცობრიობისთვის, არამედ – კონკრეტულად ხელოვანებისთვისაც. ვფირობ, რელიგია ერთგვარი გამგებელია წარმოსახვითი მანქანისთვის, და ხელოვანები, რომლებიც 40-50 წლის ასაკში მორწმუნეები ხდებიან, მიდიან დათმობაზე და საფრთხეში აგდებენ თავიანთ წარმოსახვით ფოკუსსა და ენერჯიებს. ხანდახან მიფიქრია, რომ გარი სნაიდერი პოტენციურად ბევრად უფრო ველური კაცია, ვიდრე რისი უფლებაც თავს მისცა. მეორე მხრივ, ვაცნობიერებ რამდენად განსხვავდება მისი წარმომავლობა ჩემისგან, და რომ მისი პოეტური და ნატურალისტური საქმიანობა კოლოსალურია. იმ ხელოვანებისგან განსხვავე-

ბით, რომლებიც რალაც შუა ხნის კრიზისის ნიად-
აგზე ეკედლებიან რელიგიას, გარი სნაიდერის ბუ-
დიზმმა ფესვები მაშინ გაიდგა, როცა ის ოციოდე
ნლის იყო და მორების მზიდავად და ხანძრის გუშა-
გად მუშაობდა; მისი შედეგრი, რომელიც ვახსენე,
იმ გრძელი და ყოველდღიური მედიტაციის ნანი-
ლია, რომლიდანაც ეს პოემა წარმოიშვა და რომლ-
ის მიხედვითაცაა აწყობილი.

ი. ყ.: კვლავ სნაიდერს ვციტირებ შენი პასუხი-
დან, ხელოვნებისა და რელიგიის მიმართებასთან
დაკავშირებით: "ხელოვნების მცდელობა იგივეს
კეთებისა [იკვლიოს, რასაც რელიგია იკვლევს], სი-
სულელე იქნებოდა." მიიჩნევ, რომ არსებობს ტერ-
იტორიები, ხელოვნების მიერ რომელთა კვლ-
ევაც სისულელე იქნებოდა? განა ლექსი ყველაფ-
რისადმი ღია არ უნდა იყოს?

კ. ე.: არ ვიცი რა იგულისხმა სნაიდერმა მაგ
ნათქვამით, რომელიც ჩემთვის დღემდე საეჭვოა,
სულაც გულუბრყვილო. თუ კი პოეტი და ბუდის-
ტი გარი სნაიდერისთვის ცნობილია "ტერიტორიე-
ბი", რომლებიც ბუდისტურმა ფსიქოლოგიამ და
ფილოსოფიამ "უნდა იკვლიონ", მეჩვენება, თვი-
თონ სნაიდერს უნდა შეეძლოს მათი კვლევა. ამ
წინადადებაში "სისულელეა" ყველაზე შემანუხე-
ბელი სიტყვა.

ი. ყ.: შეიძლება კიდევ რაღაც ხანს შევჩერდეთ ამაზე? მინდა განვმარტო, რას ვფიქრობდი, როდესაც "სიბნელე" ვახსენე. ვფიქრობ, შენს პოეზიაში ვხვდებით რადიკალურ ხატს და აზრს, და ეს მაგონებს შენს მოსაზრებას, რომ გარკვეული ტიპის პოეტი "ორმოს დირიჟორობს" და არა - ორკესტრს. ეს მე გავიგე, როგორც შენი მოთხოვნა, რომ პოეტმა (ლექსმა) იკვლიოს არაცნობიერი, უცნობი, უხილავი, გაუკვალავი. ამავე სახელწოდების წიგნში (Conductors of the Pit, Soft Skull, 2005 - რომელშიც შენი თარგმანებია თავმოყრილი და რომელიც, გარდა ბრწყინვალე კრებულისა, თარგმანის სახელმძღვანელოდ მიმაჩნია), გარდა პოეტებისა, რომლებიც უკვე ვახსენეთ (ვაიხხო, არტო, სეზერი, ჰოლანი) შესულია კიდევ რამბოს "მთვრალი ნავი". აგრეთვე ვფიქრობდი, რომ კიდევ ერთი პოეტი, რომელსაც თავისუფლად შეიძლება, ორმოს დირიჟორი წოდებოდა, ლოტრეამონია, თავისი "მალდორორის სიმღერებით". შენს ესეში (წიგნიდან "თანამგზავრი ობობა") ციტირებ გასტონ ბაშლარის სიტყვებს ლოტრეამონზე: "არსებობს 'საჭიროება თავი გაიცხოველო, რაც წარმოსახვის დასაბამია. წარმოსახვის პირველი ფუნქცია ცხოველი ფორმების ქმნაა.'" (უდავოდ გვაგონდება რამბოს პროგრამული სიტყვები "მხილველის წერილებიდან").

შეგიძლია, ამ "ორმოზე" და გაცხოველების (თვით-? წარმოსახვის?) მოტივზე ისაუბრო, მის მნიშვნელობაზე შენს შემოქმედებაში? უდავოდ მიმაჩნია, რომ შენი კავშირი რადიკალურთან, გროტესკთან, ჰიბრიდთან, "ორმოსთან", სიბნელესთან და ცხოველურთან გაღრმავდა, სახეცვლილი და უფრო მნიშვნელოვანი ფუნქცია შეიძინა მას მერე, რაც მოხატული მღვიმეების და ზემო პალეოლითიური წარმოსახვის კვლევა დაიწყო.

კ. ე.: ჩემი მთავარი მრწამსი ისაა, რომ პოეზია ცნობიერების გაფართოებას ემსახურება, ქმნის სიმბოლურ ცნობიერებას, რომელსაც, თავის საუკეთესო მომენტებში, ძალუძს იმ დუალობების დაძლევა, რომლებშიც ადამიანური სამყარო ასე სასტიკად და მუდმივად, როგორც ჩანს, გამომწყვდეული. მაგრამ აფირმაცია მხოლოდ იმდენადაა სიცოცხლისუნარიანი, რამდენადაც შეუძლია, გაუძლოს ნეგაციაში მრავალ ჩაყვინთვას. გამუდმებით მხეცობასა და სიბინძურეზე კონცენტრირების პრობლემა ისაა, რომ ამ გზით სიმბოლური ცნობიერება სუსტდება, ბრტყელდება აგიტ-პროპისა და პოეტურად შენიღბული ჟურნალიზმის წნეხის ქვეშ. როგორც ვთქვი, სიშავეს კაცობრიობის გულში იმ წარმოსახვითი სამყაროს მხოლოდ ერთ მნიშვნელოვან ასპექტად აღვიქვამ, რომლის შექმნასაც ვცდილობ.

მე მივედი რწმენამდე, რომ ეს "მე", ეს უღრანი ტყე, რომელშიც ვიმყოფებით, თავის მძლოლთან - ეგოსთან - ერთად, უნდა განხვანა და შეისწავლო, იმით, რასაც ანტიფონური დენა შეიძლება ეწოდოს, ნორთროფ ფრაის სიტყვებით "ბიკამერული გონებით, რომელშიც რაღაც სხვა ჩაანაცვლებს ცნობიერებას".

როდესაც ჩემს თავს და სხვებს შევთავაზე, დავეინყებინათ ორკესტრი და ორმოს გაძლოლოდნენ, მე ვგულისხმობდი არა მხოლოდ ქვეცნობიერს, არამედ - დიდი გამყინვარების ხანის მოხატულ გამოქვაბულებსაც, ზედა პალეოლითურ ქვესკნელს. შენ "თვით-გაცხოველება" ახსენე. კომბარელის გამოქვაბულში სახითმეტყველების წარმოშობის შესახებ გამიჩინდა აზრი, რომ ის მოტივირებული იყო კრიზისით, რომლის დროსაც კრო-მანიონელმა ხალხმა ცხოველის განდევნა დაიწყო თავისი სამომავლო ადამიანის თავიდან, და ამ განსაღვენი ცხოველის პროეცირება გამოქვაბულის კედელზე მოახდინა, ისევე, როგორც - სხვადასხვა იარაღებსა და ხელსაწყოებზე, რომლებიც, ხშირად, თვით ცხოველისგან მზადდებოდა. ესე იგი, იმის გათავისუფლება, რასაც შეიძლება, ავტონომიური წარმოსახვა ეწოდოს, გამოიწვია პროექციულმა პასუხმა იმის მხრიდან, ვინც იბრძოდა, - განესხ-

ვაგებინა თავი ცხოველისგან, თუმცა უზომოდ ღრმად იყო მასზე მიჯაჭვული. ეს უფრო განცხოველებას ჰგავს, ვიდრე - გაცხოველებას.

ცხოველისგან, როგორც ფორმაციული ფუნქციისგან, კრო-მანიონელი ადამიანის წარმოსახვის განცალკევება მიუთითებს ყოველდღიურ, პრაქტიკულ საფეხურზე, ადამიანურ და ცხოველურ სამეფოებს შორის ზრდად სიშორეზე. გამოვთქვამ ვარაუდს, რომ ეს პროცესი, ნანილობრივ, დისტანციურად გამოყენებადი იარაღების შექმნამ გამოიწვია. შამანიზმი (ან, უკეთ, პროტო-შამანიზმი), შესაძლოა, სწორედ ამ განცალკევების პროცესისადმი რეაქციონერულმა შემობრუნებამ გამოიწვია: ლტოლვამ, კვლავ მიება ადამიანი სამოთხის შესახებ იმ ფანტაზიაზე, რომელიც არ არსებობდა, სანამ განცალკევება არ გამოაშკარავდა.

ლექსში "საქმენი ქმნილნი და გადატანილნი სინათლის მიერ", რომელშიც დირიჟორს მოვუწოდებ, ორმოს გაუძღვეს, აგრეთვე ვწერ: *"ჩამომხრჩვალნი / არიადნე / ჰადესში მშობიარე / არის მდიდარი, შავი მუსიკა დედის კერტში."* ჰადესის ინტეგრირება (რომლის პირველი სახეც უდავოდ ეს მოხატული მღვიმეები იყო) ქვეცნობიერი ინფორმაციის და შრეების ასიმულაციას მოითხოვს, სიზმ-

რების, ენის ლაფსუსების, და იმპულსური ქცევის აღიარებით. ყველა ამერიკელი კაცი ყოველ დღით რომ დგებოდეს და ამბობდეს: "მე პოტენციური მკვლელი ვარ და პასუხს ვაგებ ყველაფერზე, რასაც დღეს ვიზამ ან დამემართება", და მართლა გულისხმობდეს, რასაც ამბობს, შეიძლებოდა, ამერიკა ნაკლებ ლეთალური ყოფილიყო. ჩემი ლექსის, "ხვიას" ბოლოში, მე ვცაადე, დავკავშირებოდი ამ პოტენციურ მკვლელს ჩემში. ჩემს ყველაზე შავ-ბნელ სპექტრს დავრთე ნება, ელაპარაკა. 70-იანების შუაში, როდესაც, ამ ლექსის კითხვისას, ამ მონაკვეთს მივადგებოდი, თავზე ქალაღდის პარკს ვიცვამდი, ორი თვალის ჭრილით (კუ კლუქს კლანის ჩაჩის ერთგვარი კარიკატურა). მსმენელებს, ალბათ, გიჟი ვეგონე, რაც, იმ მომენტში, ვიყავი კიდეც.

ი. ყ.: ვფიქრობ, ნორთროფ ფრაის ფრაზა ძალიან მნიშვნელოვანია ზოგიერთი მიმართულების გასაგებად, რომლებსაც შენ (და ზოგიერთი სხვა, შენთვის ახლობელი პოეტი) გაჰყევი შენს პოეტურ პრაქტიკაში.

შენ განამტკიცე ჩემი რწმენა, რომ სიბნელე და ორმო უნდა დავუკავშიროთ არაცნობიერს, ისევე, როგორც (და შენს შემთხვევაში, ალბათ უფრო საგულისხმოდაც) - სიღრმეს, მღვიმეს, მღვიმის მხატვრობას, ზედა პალეოლითს. ეს მაფიქრები-

ნებს, რომ მიუხედავად იმისა, რამდენი ნეგატიური ენერჯის მოხმობა დასჭირდება ლექსს, ეს სიბნელე, უპირველეს ყოვლისა, პოზიტიური, აფირმაციული ძალაა, დაკავშირებული წარმოსახვასთან და ცნობიერების გაფართოებასთან. შეგიძლია, მღვიმის თემა განავრცო? როგორ "შეაბიჯე გამოქვაბულში"; როგორ დაიწყო შენი 'გაჯერებული საბუთი' და როგორ იქცა ეს ფიზიკური, უშუალო პრაქტიკა, გამოქვაბულების კვლევა, შენი პოეზიის მთავარ ცეცხლის წყაროდ?

კ. ე.: მე და ქერილი საფრანგეთში, დორდონის რეგიონში 1974 წელს ჩავვედით. იქ მალევე გავიცანით არქეოლოგი ჰ. ლ. მოვიუსი, რომელმაც მოაწყო ჩვენი ექსკურსია ლასკოს გამოქვაბულში. გიდმა, ჟაკ მარსალმა (რომელიც, 1940 წელს, იმ მცირე ჯგუფს ეკუთვნოდა, რომელმაც ლასკო აღმოაჩინა), როტონდასთან, სრულ სიბნელეში დაგვაყენა. შემდეგ გავიდა და რამდენიმე წუთში სუსტი შუქი ჩართო. გამოჩნდა ოთხი უშველებელი ოროქსი, ერთდროულად მოძრავი და სტატიკური, მათ თითქმის ექვსი ფუტი ეკავათ დაგრეხილ, კრისტალურად თეთრი კედლის სივრცეზე. მათ ქვეშ და გადაღმა, თითქოს ნაპკურები, მრავალი მიმართულებით მოძრავი, პატარა ცხენები და ირმები გამოჩნდნენ. ყველანი მოჯადოებულები ვიდექით. ვფიქრობ, ამ

"მომენტა მომენტმა" ისეთი რამ გააჟღერა ჩემში, რისი გაცნობიერებაც, რაზე პასუხის გაცემაც, მხოლოდ წიგნის, *ღვიის ნადნობის (Juniper Fuse)* დაწერით შეემძლო.

დამეწყო იმაზე წერა, რაც ლასკოს, კომბარელის და ფონ-დე-გომის მღვიმეებში განვიცადე, კვლევის ნულიდან, ჩანასახიდან დაწყებას მოითხოვდა, და - ისეთი პოეტური გამოძიების წამოწყებას, რომელმაც 25 წელიწადს გასტანა. თუმცა ამ პერიოდში სხვა პროექტებიც მქონდა - ლექსები, რომლებიც პრეისტორიას არ ეხებოდა, სეზარ ვაიხოს *ტრილსეს* თარგმანი, ესეები, რომლებიც წიგნ *ანტიფონურ რხევაშია* თავმოყრილი, და 19 წლის მანძილზე ჟურნალ Sulfur-ის რედაქტორობა - მღვიმეების კვლევა ჩემი მთავარი საქმიანობა იყო. საუკეთესო შემთხვევაში, ყველა პოეტმა უნდა მოჰკიდოს ხელი მინიმუმ ერთ დიდ კვლევით პროექტს, რომელიც ისეთ მასალას შეიტანს პოეზიაში, რომელიც მანამდე მისი ნაწილი არ ყოფილა. ეს ერთი გზაა, შევინარჩუნოთ ჩვენი ხელოვნების სიახლე და არ გაეახუნოთ ის ნაცად და ძველ მელოდიებზე გაუთავებელი ვარიაციებით. კვლევითი პროექტი აგრეთვე პასუხისმგებელს გხდის ისეთ ვრცელ მასალაზე, რომლის ასიმილაციაც დიდად სცდება პირადული ლირიკის საზრუნავს.

საფრანგეთში იმ დროს წავედი, როდესაც პოეტური შეგირდობის პერიოდი უკვე განვლილი მქონდა - წიგნებით *ინდიანა* (1969), *სამსხვერპლოები* (1971), *ხვია* (1973) - თვით-კონფრონტაციის წლები, რომლებიც ჩემი ინდიანაპოლისური წარმომავლობის ულმოზელ გათხრას გულისხმობდა, ანუ ჩემი მოცემული ცხოვრების, თავისი რასისტული, ქრისტიანული და სექსისტური ღირებულებებით. 1973 წელს ჩემი თავის ალტერნატივის პოვნა მენადა. დორდონში გადასვლა უზენაესი წყალობა იყო. უეცრად ამოვყავი თავი ძველისძველ, ტრანსპერსონალურ სამყაროში, რომელიც ჯერ კიდევ, ათწლეულიდან ათწლეულამდე, ავლენს თავისი უნინ ბრწყინვალე ჭურჭლის ნატეხებს.

ი. ყ.: შენ იყენებ ცნებას, რომელიც, ვფიქრობ, დააინტერესებდა (და, იქნებ, დააბნევდა კიდევ) მკითხველებს, რომლებიც ჯერ არ იცნობენ შენს შემოქმედებას და, ზოგადად, პრაქტიკას: ვგულისხმობ შეგირდობის ცნებას. "შეგირდობა" უცნაურად გაიჟღერებს ბევრი ადამიანისთვის, ვინც დღეს კითხულობს ან ქმნის პოეზიას, და, ვფიქრობ, შენს მიერ ამ კონცეპტის შემოღება (ან დაბრუნება), მისი პოეტური პრაქტიკისთვის მორგება სრულებით უნიკალურია. შეგიძლია, მოკლედ განმარტო, რას ნიშნავს შენთვის პოეტური შეგირდობა?

კ. ე.: 1962 წლის ერთ საღამოს, კიოტოში, მეგობარმა, ამერიკელმა ლითოგრაფმა უილ პეტერსენმა, ახსენა, თუ როგორ ეწვია ბონზაის ბაღს, რომლის მეზღესაც ახლახან დაემთავრებინა თავისი შეგირდობა და ძალიან საინტერესო ნამუშევრებს ქმნიდა. შეგირდობაზე მანამდე არასდროს მეფიქრა და უილს ვკითხე, რამდენი წლის იყო ეს კაცი. "სადღაც სამოცი წლისაა", მიპასუხა უილმა. გარდა იმისა, რამდენად შემძრა იმის გაგებამ, რომ ხელოვანს შეუძლია, ამდენ ხანს იყოს შეგირდი, სანამ საკუთარი ხელოვნების კეთებას დაიწყებს, კიდევ გამიჩნდა აზრი, რომ მიზეზი, რატომაც ვერ ვახერხებდი მნიშვნელოვანი ლექსების წერას ის იყო, რომ შეგირდობა არ მქონდა გავლილი. ჰოდა გადავწყვიტე, იმის ნაცვლად, რომ უბრალოდ მეცადა, წამეკითხა სეზარ ვაიხოს ადამიანურ ლექსების 89 ლექსი, რომლებიც თან წავიღე იაპონიაში, იქნებ მეცადა, მეთარგმნა ისინი, რაც იქნებოდა ჩემი შეგირდობა პოეზიისადმი. ეს ნიშნავდა საოცარ თავდადებას, გონის და ფსიქიკის, ისევე როგორც დროის მიძღვნას, მითუმეტეს, რომ ჩემი ესპანური მწირი და თვითნასწავლი იყო, ვაიხოს პოეზია კი რთული და გაუვალა. მაგრამ მსგავსი თავდადებით ხომ არ გავუბოდი, უბრალოდ, მძიმე შრომას, ჩემი საკუთარი გზა მეპოვა ჩემი პოეზი-

ისკენ? ან იქნებ ვაიხზოზე მუშაობა იყო ჩემსავე თავზე მუშაობა?

თარგმნაში, ისევე როგორც ჩემსავე ლექსებში, უცნაურ წინააღმდეგობას ვგრძნობდი, თითქოს ჩემი ყველა მცდელობა, დავძრულიყავი, გზა განმეგრძო, ეჯახებოდა ძალას, რომელიც კვლავ უკან მისროდა. თითქოს ვაიხზოს გზით ჩემსავე ყოფიერებაში არსებულ ნეგატიურ წინააღმდეგობას დავუკავშირდი, დაბურულ სიღრმულ ნაღმს, რომელიც მრავალი წლის მანძილზე ვატარე. აგრეთვე, გამიჩნდა სასტიკი და პირქუში ფანტაზიები, რომელბსაც თარგმნის და წერის კომბინაცია იწვევდა. გავაცნობიერე, რომ ვებრძოდი კაცს, ისევე როგორც ტექსტს, და ამ ბრძოლაზე იყო დამოკიდებული, გავხდებოდი პოეტი თუ ვერა, და რომ ეს კაცი იყო ძველი კლვიტონი, რომელიც შეცვლაზე უარს ამბობდა. ძველ კლვიტონს სურდა, განეგრძო ცხოვრება თავის თეთრ, პრესბიტერიანულ "სინათლის" სამყაროში - რომელშიც კაცი დაკავშირებულია დღესთან/სიცხადესთან/სიკეთესთან, ხოლო ქალი - ღამესთან/ბუნდოვანებასთან/ბოროტებასთან. სიბნელე, რომელმაც ჩემს მგრძნობელობაში იწყო ღვრა, შეიძლება გავიგოთ როგორც რღვევა რწმენისა, რომ მამრი უპირატესი არსებაა, რომლიდანაც მოედინება ამ "სინათლის" დიდი ნაწილი.

ი. ყ. ჩვენ შევეხეთ შენი შემოქმედების ადრეულ ეტაპს (შეგიძლია / ინდიანაპოლისურ წარსულთან ბრძოლა), ისევე როგორც იმას, რასაც, შეიძლება, დაღვინება ეწოდოს, როდესაც პოეტი სრულქმნილ, უნიკალურ ხმას იძენს (გაჯერების სამუშაო / რიტუალური ცხოვრება), რომელიც შენი წიგნით, ღვიის ნაღობით დაგვირგვინდა (რომლის შექმნამაც ორ ათწლეულზე მეტხანს გასტანა), რომელიც მე არა მხოლოდ შენი შემოქმედებისთვის, არამედ, ზოგადად, ჩვენი დროის პოეზიის ცენტრალურ წიგნად, ქვაკუთხედად მიმაჩნია. არის კიდევ ერთი ეტაპი, რომელსაც ახლა ადგახარ და რომელსაც სხვაგან "შეჯამება" უწოდებ. როგორც მკითხველს, ამ ეტაპის მძაფრი განცდა პირველად ლექსში, "ჩურუნგა", გამიჩნდა, სადაც პოეტის ცხოვრების საქმე, მისი ცხოვრება და ინტერესები თანავარსკვლავედს ქმნიან. მეჩვენა, რომ შენი ახალი კრებული, *პენეტრალია* (2017) ცენტრალურია შენს შეჯამებით ეტაპზე. შეგიძლია ამაზე ისაუბრო? ამის მიღმა, ვგრძნობ, სიტყვა "პენეტრალია"-ს განსაკუთრებული და მრავალმხრივი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს შენს შემოქმედებაში - შეგიძლია, ახსნა რას ნიშნავს ეს სიტყვა შენთვის და ამ წიგნის კონტექსტში?

კ. ე. მე ხშირად ვიღებ ჩემს 1955 წლის "უებსტერის ახალ საერთაშორისო ლექსიკონს" და ალალ-

ბედზე ვკითხულობ რამდენიმე გვერდს. ერთ დღეს რამდენიმე წლის წინ, ამ საქმით ვიყავი გართული, როცა გადავანყდი სიტყვას, "პენეტრალია", რომელიც ამგვარად იყო განმარტებული: "ნივთისათუ ადგილის უღრმესი, ყველაზე ინტიმური ნაწილი, განსაკუთრებით ტაძრისა ან სასახლის". ამას მეორე განმარტება სდევდა: "საიდუმლო, ფარული რამეები; საყუდარი; ნაკრძალი; როგორც სახლის წმინდა პენეტრალია". რაკი მიზიდავს ჩემი წიგნების ისეთი სიტყვებითა ან ფრაზებით სახელწოდება, რომლებიც, ჩემი ცოდნით, სხვებს არ გამოუყენებიათ პოეზიის კრებულების სათაურებად, გადავწყვიტე, მაშინ უკვე ოთხმოც წელს მიღწეულმა, რომ პენეტრალია შესაფერისი და უნიკალური სათაური იქნებოდა იმისთვის, რაც შეიძლება ჩემი უკანასკნელი კრებული გამოდგეს - წიგნი, რომელიც მუდმივად უტრიალებს და ფიქრობს ალსასრულის საკითხებზე, ანდა შეჯამებით საქმიანობაზე. არის, ცხადია, ლექსები ამ წიგნში, რომლებიც პირდაპირ არ ეხებიან ამ თემას, მაგრამ წერის ტონი, რომელსაც მუდმივად გასდევს დასასრულის მწუხრი, ამართლებს ამ სათაურს.

შენ ახსენე ლექსი "ჩურუნგა", რომელსაც მე სულის ერთი ბოლოს საყრდენი ვუნოდე, რომლის მეორე ბოლოსაც "იორუნომადოს წიგნი" ამაგრ-

ებს. ამ ორს უჭირავს თავის ადგილას ჩემი დანარჩენი პოეზია. "ჩურუნგაში" მე წარმოვიდგინე ერთგვარი კომპლექსური მანქანა (იდუმალი რიტუალური ნივთის, არანდას რობერტ დანკანისეული ნაკითხვით შთაგონებული), შედგენილი ავტორების, მითოლოგიური ფიგურებისა და მოვლენებისგან, რომელთა ცვლადმა კომბინაციებმა ძირი გაუთხარეს და გეზი შეუცვალეს ჩემს ცხოვრებას ჩემი პოეტური შეგირდობის დროს, კიოტოში, ადრეულ 60-იანებში. სადღაც ორმოცდაოთხი წლის შემდეგ, ეს ძალები წარმომიდგნენ, როგორც ერთგვარი GPS, მარადცვლადი მონაცემებით, რომლებიც კარს კარზე ხურავდნენ და ახლებს ალებდნენ. ვიხსენებდი რა როგორ მიმითითა ვაიებომ ჩემს ნაწლავებზე (იორუნომადოს წიგნში) და მითხრა, რომ სეპუკუ უნდა განმეხორციელებინა, შემძრა ჯეიმს ჰილმანის სიტყვებმა: "შივა-განეშას, მამა-შვილის მოდელის მნიშვნელობა ამგვარად შეიძლება შეჯამდეს: დანებდი, რათა გიხსნან, განადგურდი, რათა გამთელდე, მსხვერპლშენირვის სისასტიკე არაა ტრაგიკული აღსასრული, არამედ აუცილებელი დასაწყისი მომდევნო წესრიგისაკენ... ღმერთი, რომელიც გტეხს, გქმნის; ნგრევა და შემოქმედებითობა, საბოლოო ჯამში, ერთი და იგივე წყაროდან მოედინება."

კლეიტონ ეშელმანი – სიღრმის მკვლევარი

კლეიტონ ეშელმანი 1935 წელს დაიბადა ინდიანაში – თავისი ვრცელი პოეტური ძიების მანძილზე ის მრავალ ადგილს დატვირთავდა მისთვის დამახასიათებელი მითოპოეტური სულით (პოეტის საკმე სამყაროს განსულიერება: ასეთია ეშელმანის ერთ-ერთი მთავარი კრედი), რომელიც ერთდროულად არქაული, კომმარული და კომიკურია. პირველი ლოკუსი ამ გზაზე სწორედ დაბადების ადგილი, ინდიანაა: ახალგაზრდა პოეტს სწამდა, რომ პოეზიაში შელნევის გზა ყველაფრისგან განთავისუფლებაა, ყველაფრისგან განწმენდა, რითაც "საკუთარმა კულტურამ" დაუსვა დაღი. მსგავსი აქტი ალქიმიური გამოხდის პირველ ეტაპს, ნიგრედოს მოგვაგონებს, სადაც ალქიმიკოსს ჯერ საკუთარი ვილიფიგურა ("მანკიერი სახე") უნდა გაუმჟღავნდეს. გარკვეულწილად, ამ პროცესს გადმოსცემს ეშელმანის ერთი საკვანძო ლექსი, "ბილ ევანსის სიკვდილი", მაგრამ სხვაგანაც, ხშირად, ეს თვითეგზორციზმის სასტიკი პროცესი მისი პოეზიის მრავალ სხვა ასპექტთან თანაარსებობს (მაგალითად, "ჰადესი მანგანუმით").

არა მხოლოდ პოეტური ენისა თუ ხედვის, არამედ სრულად ახალი პოეტური მეს ძიებამ ეშელმანი სახლიდან შორს, უცხო მხარეებისკენ მიმართა: ჯერ მექსიკაში, პერუში, შემდეგ კიოტოში (სადაც იწერება მისი პირველი მნიშვნელოვანი ნაწარმოები, "იორუნომადოს წიგნი"), კიდევ უფრო მოგვიანებით კი ჩეხეთში, უნგრეთსა და სამხრეთ საფრანგეთში - ეს უკანასკნელი პირველ რიგში არა სივრცითი, არამედ დროში მოგზაურობაა: აქ ის ზედა პალეოლითური მოხატული მღვიმეების კვლევას იწყებს - რასაც, 70-იანებიდან მოყოლებული, თავისი შემოქმედების 30 წელს დაუთმობს. "გასხვავების" მეორე ასპექტი თარგმანია, უფრო ზუსტად კი ის, რასაც ეშელმანი შეგირდობას უწოდებს, თავად კი პერუელ პოეტს, სეზარ ვაიხოს უშეგირდდება. გასაოცარია, განსაკუთრებით ჩვენი დროის მწერალში, მსგავსი განცხადება: პოეტმა შეიძლება 25 წელი მოანდომოს შეგირდობას - "ჰადესი მანგანუმით" პირველი კრებული, რომელსაც დღეს ეშელმანი ბოლომდე აღიარებს, მან 45 წლის ასაკში დაწერა. ოცდაათამდე წიგნი, რომელიც მას მანამდე ჰქონდა გამოქვეყნებული, ახლა ადრეულ თუ შეგირდობის ფაზას მიეკუთვნება.

ვაიხოს, ემე სეზერის, ანტონენ არტოს, უილიამ ბლეიკის პოეტიკა მისთვის მნიშვნელოვანი და

ახლობელია: მტკივნეული პირადი გამოცდილება პოეტურ ალქიმიაში ხილვად უნდა იქცეს. პოეზიის მიღმა, თავიდანვე, მისი თანამგზავრები ფსიქოლოგიის რადიკალური პრაქტიკოსები და მოაზროვნეები, უილჰელმ რაიხი, ნორმან ბრაუნი და ჯეიმს ჰილმანი არიან. მაგრამ ჭეშმარიტი აღმოჩენა, როგორც ხსენდა, სამხრეთ საფრანგეთის ზედა პალეოლითური მღვიმეებია: ლასკოს მღვიმეში თავის პირველ შესვლას ეშელმანი ისე ახასიათებს, როგორც პოეტურ ეპიფანიას. იმ წამიდან მოყოლებული, პოეტის ძიება სიღრმის კვლევას, წარმოსახვის წარმოშობას ეძღვნება. სიღრმე ერთდროულად ფსიქოლოგიური არაცნობიერიცაა, გეოლოგიური მღვიმეც და მითოლოგიური ქვესკნელიც. ამ სამის ნაზავია ის, რადაც ეშელმანის პოეზიაში ჰადესი სახელდება. [მნიშვნელოვანია, რომ შავ-ბნელი ფსიქიკური და ფიზიკური რეალობის ძიებამ ეშელმანი ადრევე მიიყვანა გროტესკთან – ბახტინის ნაშრომი რაბლეზე მისი ერთ-ერთი სამაგიდო ნიგნია; მხოლოდ ღრმა პოეტურ ლოგიკას ექვემდებარება ფაქტი, რომ, როგორც მოგვიანებით თავად აღმოაჩინა, გროტესკი "გროტოდან" ანუ მღვიმიდან მომდინარეობს, მაშასადამე ურ-გროტესკი სწორედ ზედა პალეოლითურ მღვიმეებში შექმნილი ხელოვნებაა].

განა ეს დაღმასვლა პოეტის არქეტიპულ გზას არ ემთხვევა? ორფეოსის პირველი გამოვლინება ალბათ ის ჰიბრიდია (ხოლო თავად ჰიბრიდი - პოეტური მეტაფორის პირველწყარო), ის ჩიტის თავიანი, კაცის ტანიანი შამანი, რომელიც ბიზონს ეცეკვება ლასკოს უღრმეს წერტილში. მაგრამ, კიდევ ერთხელ, ამ გროტესკული რეალიზმის, ამ გამოცდილების საფასურის პასუხისმგებლობა ისიცაა, ჩახედოს ყველაზე ღრმასა და ბნელს ადამიანურ სულში.

რას ნიშნავს დღეს ადამიანის უღრმესი მღვიმის კვლევა? შეიცავს ეს მღვიმე ისტორიის კოშმარებს? შეიცავს, დღეს, ჰადესი სიკვდილის ბანაკებში დაღუპულებს? და არის თუ არა, მაშინ, პოეზია იმათი ხმებით ლაპარაკი, იმათთვის და იმათ ნაცვლად, ვინც ყველაზე მიუსაფარია, ყველაზე დაბლა და ყველაზე მეტადაა ნატკენი და ჩაგრული? სწორედ ესაა კითხვები, რომლებსაც ეშელმანის რწმენით, თანამედროვე პოეტი სვამს. ამერიკელი პოეტის ერთ-ერთი მთავარი თემაც სწორედ ესაა: რას ნიშნავს პოეტისთვის, იყო იმპერიალური ქვეყნის მოქალაქე? ალბათ, ეს გაუსაძლისი სიმძიმე და სიბნელეა, რომლითაც მისი პოეზიაა დატვირთული, ხსენებული ალქიმიური ნიგრედო, პოეტური გმირობა, საკუთარ თავში გაატარო, ეცადო, იმედ-

იტყვი და პასუხი აგო არა მხოლოდ საკუთარ, არამედ სრულ ბნელ მასაზე, რასაც კი ადამიანები ვეძინით. ცხადია, ესეც ქვესკნელში დაშვების მეორე მნიშვნელობაა, რამდენადაც ძველი, არქაული ქვესკნელი, პირველწყაროს, არაცნობიერის უღრმესი ადგილი ადამიანის ცნობიერებამ აქცია ჯოჯოხეთად, წარსაწყმედელად, მარადიული დაღუპვის და სასჯელის ადგილად (ისტორიულ-რელიგიური ადამიანი მარადიული სასჯელისთვის ეშვება იქ, სადაც პრეისტორიული-პროტოშამანური აზრი ცოდნის, სიცოცხლის და ხილვის წყაროს ხედავდა); თუკი აუშვიცი, დაჰაუ და ჰიროშიმა ახალი ჰადესია (ახალი ლასკო?), ასევე მდიდარი მინა, რომელიც ამ ქვესკნელს შეიცავდა, ახლა ადამიანის მიერ უგულვებლყოფილი, მომაკვდავი პლანეტაა. ეშელმანის ხედვაში მითოლოგიური, ფსიქოლოგიური, ეკოლოგიური და ისტორიული ჯაჭვები განუყოფლად თანაარსებობენ.

პოეტის გზა ქვესკნელში დაშვების და ხელახლა დაბადების არქეტიპული გზაა, რომელიც წარმოშობასა და აღსასრულს აკავშირებს - ისევ და ისევ, ტრაგიკული სარკე, სადაც ადამიანური წარმოსახვის პირველწყარო პლანეტისა და მილიონობით ადამიანის დაღუპვასა და განადგურებას ირეკლავს. ასეთია პოეტური გამოცდილების საფასური.

CONTENT

Placements I: "The New Wilderness"	5
The Book of Yorunomado	10
Portrait of Vincent van Gogh	25
At the Tomb of Vallejo	31
Hadese in Manganese	36
Our Lady of the Tree-Pronged Devil	51
The Death of Bill Evans	59
Deeds Done and Suffered by Light	62
The Night Against its Lit Elastic	72
The Bison Keyboard	79
At the Speed of Wine	82
Short Story	106
Navel of the Moon	109
"You don't have to play someone else's melody - make up your own melody line!" (conversation with Clayton Eshleman)	115
Clayton Eshleman: The Keeper of the Depth (afterword by Irakli Qolbaia)	142

სარჩევი

განლაგებები I: "ახალი უდაბურეთი"	5
იორუნომადოს წიგნი	10
ვინსენტ ვან გოგის პორტრეტი	25
ვაიეხოს საფლავზე	31
ჰადესი მანგანუმით	36
ჩვენი სამკაპა ეშმაკის ღვთისმშობელი	51
ბილ ევანსის სიკვდილი	59
საქმენი, ქმნილნი და დათმენილნი სინათლის მიერ	62
ღამე თავის ანთებულ ელასტიკს აყუდებული	72
ბიზონური კლავიატურა	79
ღვინის სისწრაფით	82
მოთხრობა	106
მთვარის ჭიპი	109
"არ ხარ ვალდებული, სხვის მელოდიას ას- რულეზდე - შენი მელოდიური ხაზი შექმე- ნი!" (საუბარი კლეიტონ ეშელმანთან)	115
ირაკლი ყოლბაია: კლეიტონ ეშელმანი – სიღრმის მკვლევარი	142

ტირაჟი: 100 ცალი.